

РІК XXI. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 1-го мая 1913. Ч. 18. | VOL. XXI. Jersey City, N. J., Thursday, May 1, 1913. N. 18.

Новинки.

Загальні Збори Товариства „Просьвіта" відбули ся у Львові дня 8. цьвітня при дуже великій участи делеґатів. Були се перші збори, скликані по зміні статута на репрезентаційній системі (значить, що лише делеґати філій і читалень мають право голосу на Загальних Зборах) і в практиці показує ся така система доброю. Збори отворив голова головного Виділу п. Кивелюк, та дав начерк діяльности Товариства. Товариство окрім просьвітної діяльности (видаванє книжок і т. п.), горячо взяло ся до веденя рільничої школи в Милованю, та школи сільських господинь в Угерцях. Підносили ся голоси, щоби обмежити видавництво книжок для народу, через те, що нїби фонди не вистарчають. Се було би убійчим для Товариства і коли ходило би о видавництво книжок, то треба би його — особливо зі згляду на боротьбу з москвофільством — поширити. Всьо можна би покинути, а тої справи не занедбати. Розуміє ся, треба звернути увагу на зміст книжок, а він повинен бути історичного та патріотичного характеру. В широкій дискусії забирали голос др. Брик, Лежогубський, Лїнинський, др. Стахура, Скварко, Маринович, Весоловський, др. Курбас, др. Ваньо і много других. Всї бесїдники обговорювали справи Товариства, та поширюваня його діяльности. Головою вибрали збори п. Кивелюка, а до Виділу майже тих людий, що їх все вибирає ся. Товариство має величезні заслуги для нашого народа і тому при обновленім житю його треба йому побажати дальших добрих успіхів в культурно-просьвітній праці для добра нашого народа.

Мадярсьне божевілє. „Union" доносить: Епископови Ортиньському закидають, що він висилає на Угорщину аґітаторів для перетяганя Русинів на православє, а руських епископів, що є креатурами угорського правительства, змушують ся до пересланя петиції, за усуненем Ортиньского. Тепер правительство американської унїї виступить против сего, щоби вмішувати ся в його внутрішні відносини і так само видумано історію з емісаріями. Коли дійсно арештовано таких „емісаріїв", то певно сих людий насамперед замкнули а потім сказали, що се емісарії. Тепер масть ся відбути розправа проти епископа Ортиньского за державну зраду. В мадярських судейських відносинах се можливе, а недостача доказів, коли ходить про Славян не відграє нїякої ролї: вишукуеть ся якихнебудь і купуеть ся фалшивих сьвідків. Отже готово прийти до скандального процесу, але еп. Ортиньський ледви чи ставить ся перед мадярським судом.

Голод на Гуцульщині. На нашій славній Гуцульщині настав страшний голод. Нарід, і то не тільки правдиві бідаки, але сї, котрі числили ся колись до заможнїйших, ходять вихудлї, чорні, голодні. Роботи жадної, продати нема що, наслїдком военної кризи на нїщо й купця не найде... В хатах печі стоять порожні, вигаслї, бо варити нема що, не тільки муки нема, а то й ґрису не стало. У інтелїґенції, де сподїють ся хоч якої хвилевої помочи, двері не замикають ся. Дїти, жінки, навіть ґазди апатичні, півсонні з голоду, мов старці дожидають кусника сухого хлїба. А годіж однїй-двом родинам всьо накормити.

Інзультація мадярсьного вікарія. Михайло Яцкевич, вікарій нової гайдудорожської епархії, сими днями розпочав візитацію парохіяльних шкіл на просторі Сатмарського комітата. В сих громадах греко-католицьке населенє, по мові мішане, є поміж Мадярами чимало Румунів. Але отсї, як відомо, нїяк не хотять побувати в новій, мадярській діецезії, старають ся на всякі способи дістати ся в їх старі звязи, до самошуйварського румунського епископа, де досї були. В кождім селї привитало населенє вікарія з обуреними словами: Ми не вміємо й не хочемо вміти по мадярськи! Ідїть геть відси! В селї Станїславі, Рецеґі обкидано вікарія вонячими яйцями, а в Кішмайтені в наслїдок підбурюваня народу румуньським парохом побили вікарія камінями, а як він переляканий удав ся до церкви, відти його викинено між насипом лайок і битя. Епископський вікарій ходить тепер в супроводі жандармів.

Вибори в Альберті. Вибори в Альберті (Канада) закінчились побідою лїберальної партії. Здобула вона 36 мандатів на 54 посольських місць в соймі, Консервативна партія вибрала 16 своїх послів. У двох округах то є Атабаска і Піс Рівер вибори відложено, однак і у них, здає ся, вийдуть члени правительственної більшости, то є лїберали. З Русинів у однім чисто руськім окрузї Гвітфорд вийшов малосьвідомий Русин, москвофіл з Буковини, Шандро. Його противник, незалежний кандидат Павло Рудик, упав. Посол Шандро кандидував як кандидат лїберальної партії. Говорять, що вибори сї відбулись неправильно і тому мають їх уневажнити і розписати нові.

Про вибір Шандра читаємо в великоднім (15) числї нюйорського „Свѣта" отсю новинку п. н. „Наша побѣда": „Изъ Эдмонтона, въ провинціи Альберта, въ Канадѣ, нами получена слѣд. телеграма: „Послѣ тяжкой борьбы съ рутеніанами, мы, русскіи, выбрали до парламенту въ Альбертѣ нашого русского православного кандидата Андрея Шандро. При помощи Михаила Островского и другихъ нашъ оппонентъ Павелъ Рудикъ потерпѣлъ сильное пораженіе. — Викторъ П. Гладикъ, В. С. Чорнякъ".

Не можемъ не порадоватись тому, що нашу Канадскую Русь буде представляти въ Альбертѣ въ парламентѣ правдиво русскій чоловѣкъ, а не якійсь выдуманный „рутеніанецъ". Съ сей точки зрѣнія побѣда г. Шандро есть побѣда исторической правды и фактической жизни надъ ложью и крутарствомъ всякихъ затемнителей нашей исторіи и темнителей народного самосознанія.

Вытаючи своихъ канадскихъ братьевъ съ ихъ славною побѣдою, поздоровляючи и г. Шандро, желаемъ ему достойно представляти въ высокой палатѣ своихъ довѣрителей и съ найлучшимъ успѣхомъ потрудитись на добро своего народа на новой отчинѣ его."

Хто отже вибрав „русского православного кандидата Андрея Шадро" послом: лїберальна партія правительственна, чи „Викторъ П. Гладикъ", бувший славний редактор славного упавшого „Поступа"?...

Петиції в справі помилуваня Барана. Як звісно, перед кількома тижнями засуджено Русина Івана Барана на кару смерти через повішенє за тяжке скалїченє поліцая Рука, який опісля в наслїдок ран умер. Вирок смерти має бути виконаний на Барані у днї 20 мая с. р. Саме тепер збирають Русини у дистрикті Райдінґ Мавнтенс підписи на петиції до міністра справедливости в Отаві, щоб Баранови замінено кару смерти на вязницю. Доси зібрано щось коло 300 підписів і ще сего тижня мають відіслати згадану петицію до Отави. По правдї сказавши, то кара смерти для Барана не є конче справедливою, бо він не носив ся з наміром убити Рука, лиш в своїм нерозумі стріляв, щоб недопустити нікого до своєї хати. Убитє дитини Барана здає ся вже досить тяжкою карою для нього і одна смерть не повинна аж тільки житя людського за собою потягати.

Китай готовить ся до війни з Росією. Тепер вже нема найменшого сумніву, що між Китаєм і Росією мусить прийти до війни. Речинець її дуже близький, кождого дня треба сподївати ся її вибуху. Се признає навіть „Новое Время", часопись дуже добре поінформована про пляни російського міністерства заграничних справ. „Новое Время" затрівожене горячковими приготованями Китаю до війни, містить докладний плян і звіт з китайських военних приготовань, та бє у великий дзвін тревоги і завзиває міністерство війни, аби воно безпроволочно вислало російську армію на Схід, не вижидаючи, аж Китайці заллють Манджурію. Тереном сеї найновійшої війни буде Монґолія і Манджурія а китайська боєва лїнія буде іти від Алтано до Харбіна. У військових китайських арсеналах в Шанґаю, Нанкіні, Тянзині і Ханяні веде ся безвпинно день і ніч робота над виготовленем оружа. З хвилею зірваня дипльоматичних відносин Китаю з Росією вся китайська армія, котру вичують німецькі офіцири, має пересунути ся на північ і відтяти Харбін так, аби сюди не дістала ся російська армія. Цілу китайську армію поділено на чотири окремі армії, котрі стоять під управою головного команданта. До кождої армії будуть приділені добровольці „безсмертних борців" і дружини „готових па смерть". Заосмотренє армії в поживу припоручено ґубернаторам тих провінцій, де буде вести ся війна. Війна зачне ся зараз по скінченю военних приготовань в Китаю. Китайська република порозуміла ся в сїй справі з Японією і заключила з нею договір, силою котрого Японія на випадок війни возьме також участь у війнї. З огляду на се, що край, в котрім буде вести ся війна, мало заселений, а ще менше має російської армії, що достава військ з европейської Росії на далекий Схід триває дуже довго, Китай сподїє ся прогнати Росіян з Монґолії і Манджурії і обезпечити раз на все північні границї републики перед хищим ворогом. Найблизша будучність покаже, чи нова китайська република у союзї з Японією здавить свойого грізного ворога на далекім Сході.

Піп — розпустник і злодій. Провідник польських товариств і предсїдатель „тов. школи людовей" в Відни, о. Лукашкевич, попав під поліційний надзір за справки, які зовсім не лицюють з його духовним станом. О. Лукашкевич, хотяй має вже 60 лїт, не цурає ся гарного пола. Оголошував в ґазетах, що „пристойний молодець" хоче женити ся, або що є посада для молодої дївчини. Коли молоді дївчата, що не предчували нїчого злого, зголошували ся, о. „канонїк" насилував їх. В польській захоронці зробив собі правдивий гарем. Та на тім не кінець. Недавно внесли інжінери Містак і Ґловінський скаргу до прокураторії о крадіж 30.000 кор. з маєтку польського дому в Відни і о сфалшованє документів. В наслїдок того відбула ся в помешканю Лукашкевича ревізія. О. „канонїк" відмовив всяких зізнань, признав ся лише до того, що присвоїв собі титули „канонїка і пралата".

Проти приклонників Геліодора. Суд в Царицині скінчив справу проти приклонників Гелїодора за авантури в церкві і опір поліції. На основі манїфесту увільнено всїх обжалованих від кари за авантури, а за опір поліції засуджено двох мущин на 10 місяців і 20 днів вязниці, одну жінку на 5 місяців і 10 днів, три жінки на 2 місяці, одну на 4 місяці. Почала ся там друга справа проти десяти жінок і пяти мущин, приклонників Гелїодора за такі самі провини.

C101 **УРЯДОВЕ ПОВІДОМЛЕНЄ.**

Отсим повідомляє ся пп. місцевих урядників відділів Р. Н. Союза в Америці, що від дня 1. мая б. р. всякі метрики смертні чи инші правні документи, приходячі зі старого краю МУСЯТЬ БУТИ ЛЄҐАЛЇЗОВАНІ через американських консулів в краю. Длятого просить ся пп. місцевих урядників взяти се повідомлене до відома і в випадках, коли пишуть по якісь метрики до старого краю чи то по инші правні документи, мають повідомляти дотичні сторони в краю, щоб такі метрики чи документи дали вперед подвердити в американських конзулів, заки вишлють їх тут до Америки. Без сеї лєґалїзації Головний Уряд Р. Н. Союза не прийме жадної метрики чи то якого иншого документу до відома, а буде звертати їх назад відділам. 18-21

ГОЛОВНИЙ УРЯД Р. Н. СОЮЗА.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ МАЙ 1913 р.

Член на цїле посмертне платить $1.50, а на половину посмертного $0.86.

Просьвіта а народна школа.

В просьвіті широких верств народу наша будучність. Сей клич належало би вписати золотими буквами і неустанно його повтаряти, та не лише повтаряти, але стреміти до його здійсненя, щоби не став пустим звуком.

Скаже дехто, по що се повтаряти, що всім знане, що є неоспоримою правдою і чого ніхто не заперечує, та до чого давно стремимо.

Що знана ся справа всім, не дасть ся заперечити, що неоспорима, також певне і на доказі оперте, бож сею дорогою двигали ся і двигають ся другі народи, але чи праця около здійсненя сеї правди була і є вистарчаюча, чи дороги, якими до осягненя її ідемо, добрі над сим належало би призадумати ся.

До просьвіти народу здвигнули ми „Товариство Просьвіта" і се товариство закладинами в краю філій і читалень, та видаванєм від десяток літ книжочок мало осьвідомляти широкі верстви народу.

До читаня книжочок потреба грамотних людий, бо і найкрасше уложена книжочка не принесе хісна, наколи лежить непрочитана. А числом грамотних людий було вельми мале, ба і тепер стан сей не много стоїть лучше.

Дивуємо ся, чому у других народів сего рода товариства числять не десятки, а сотки тисяч членів, а не беремо сего рівночасно під розвагу, що народи сї мають свою народну школу, що школа ся підготовляла грамотних людий, а товариство приходило відтак з підмогою, гуртувало їх, творило осередки і достарчало пригожої лектури. Ми на жаль не ішли сею дорогою, не положили відразу такої ваги на народну школу, не дбали о неї довгі літа, ба ще і нинї не стала вона у нас на перворядпім плянї.

Без витвореня доброї народної школи, котра би обняла все доростаюче поколїнє, без вишколеня своїх сил учительських, котрі би клали основи знаня і вихованя для свого народу, нашi змаганя в ширеню просьвіти будуть все невистарчаючі.

Школа має крім вихованя і подавазнаня підставового, елементарного знаня, научити цінити писане і печатане слово, його розуміти, має викликати потребу читаня, научити читати популярні книжочки, а так підготоване поколїнє шукати буде лектури, радо буде гуртувати ся коло просьвітного товариства, котре заспокоювати буде сю потребу і вплив товариства на поширенє і поглублене просьвіти буде иншим, ніж його нині бачимо.

З сего випливає потреба, щоби пильнїйше заняти ся народним шкільництвом, його устроєм і виробленєм у широких верств народу почутя потреби школи. Нинїшна народна школа з великим числом шкільних дїтий, припадаючих на одну силу учительську, примітивнє її уладженє, недостача середників науки і бібліотек попри другі некорисні відносини не може сповнити сеї задачі, тож вимагає поправи.

Значінє бібліотек шкільних для молодежи і вплив їх на молодїж, та через молодїж на старше поколїнє зрозуміло „Towarzystwo Szkoły Ludowej", бож новорядає до шкіл народних книжочок відповідно дібрані збірки книжок і вже від лавки шкільної заправляє до читаня.

При наших школах рідко де знайде ся збірка популярних книжочок, тож нїчо дивного, що наша молодїж виходить зі школи незаправлена до читаня.

Подібно, а навіть ще гірше ніж по селах дїє ся по містах і місточках. По них всюда по школах викладна мова польська, а руську мову чує дїтвора заледви в кількох годинах тижнево, книжку руську ще рідше дістане до рук, а нераз скінчить школу, а руської книжочки крім шкільного підручника, не бачить.

Знаючи, де лежить причина недомагання нашої просьвітної працї, повинні ми старати ся хиби сї усувати, особливо пильнїйше заняти ся народними школами.

Дотепер звернули ми майже виключно всї сили на придбанє унїверситету і витворенє шкіл середних, а школа народна мимо своєї ваги, мимо сего, що вона може положити тривкі основи під загальну осьвіту народу, сходила все на задний плян, ми її значіня не доцїняли і се занедбанє її виходило і виходить нам на шкоду.

Тиммо проте, що коли через просьвіту хочемо збудувати красшу будучність, то в першій мірі подбаймо о школи народні, о вплив на них, бож вони одинокі підготовити можуть съвідомійше поколїнє, котре бажати буде лектури і коло просьвітних товариств гуртувати ся буде.

„Руслан".

НАРОДНІ ЗБОРИ
в справі „Рідної Школи"

MONESSEN, PA.

В суботу дня 29-го марця с. р. відбуло ся у нас народне віче, на якім гостив Делеґат просьвітних та економічних інституцій галицьких, п. Семен Демидчук.

Вже о годині 7. вечер наповнила ся галя церковна нашими людьми з ріжних кінців Монессен. Між зібраними були старші й молодші, були матери з дїтьми на руках. Загальне число публики могло виносити яких 2 сотки.

В кілька хвиль по годині 8-ій явив ся на гали п. Демидчук в товаристві о. М. Олексова, монесенського руського пароха. Як лише переступив шановний Делеґат поріг галї, повстала зібрана громада зі своїх місць і привитала його русько-українською піснею „Ще не вмерла Україна". Відтак о. М. Олексів відкрив сей Вечер гарною промовою, в якій представив п. С. Демидчука зібраній публиці, вказав на ціль його приїзду до Америки і звернувшись до нього лицем, зложив йому іменем монесенських Українців щирий, руський привіт. На предсїдателя вечера покликав о. М. Олексів п. Михайла Маліняка, відтак двох писарів, пп. Василя Каськова і дякоучителя Стефана Лабойка. Предсїдатель п. Маліняк дав слово п. Делеґатови. Пан С. Демидчук, натякнувши попереду на сьвітлїйші моменти з минувшини українського народа, зобразив сучасне його положене в Росії, Австрії і Угорщинї. Сей стан нинїшнього Українства в Европі обговорював він із трьох точок: з точки просьвітної, економічної і політичної. Особливо в чутку струну ударив він тоді, коли малював нужду галицького народа, через котру наші люди мусять полишати свою рідну землицю і йти в сьвіт шукати лучшої долї. Дальше перейшов п. Делеґат на се, як наші брати в старім краю змагають ся визволити із сих оков, які їх доси вязали, як то за кожду пядь землї, за найменше і найслушнїйше своє право мусять вони бороти ся із своїми ворогами, а іменно польською шляхтою, котра хоче верховодити над нами. Притім згадав п. Делеґат про героїв, котрі перед кількома роками пролили свою кров за нарід і за вітчину. Шановний Делеґат говорив впротягу двох годин поволи і поважно, так що 7-лїтна дитина могла його зрозуміти. З цїлої його промови пробивав ся з одної сторони патріотичний біль на вид бідного, розбитого народа, а з другої сторони жевріла в його словах якась, так сказатиб, пророча віра у воскресенє і у сьвітлу будучнину нашого народа. Тимто прикував п. Демидчук своєю бесїдою увагу зібраної публики так, що здавало ся, начеб вона ловила кожде слово, яке плило з його уст і колиб він був говорив ще дві години, то певно нїхто із слухачів не відчув би був нудьги. За свою промову дістав шановний бесїдник цїлу бурю оплесків.

По скінченю промови п. Демидчука о. М. Олексів загрів палкими словами учасників вечера до складаня лепт на потреби „Рідної Школи" в Галичинї і потім вступило три парі калекторів з оберненими капелюхами по галї. В часї збірки руська молодїж сьпівала всїлякі патріотичні піснї, додаючи народови сили і охоти до розширеня просьвіти.

Василь Каськів.

WOONSOCKET, R. I.

Веселою вісткою приходить нам подїлитись з читачами „Свободи", що і в нас, в Вунсокет, Р. Ай., дня 15. цьвітня, в вечер гостив дорогий наш гість з рідного краю, представитель і делєґат просьвітних товариств в Галичинї п. С. Демидчук. Память про него лишить ся довго в тутешній громадї, бо мабуть не зараз доведеть ся нам бачити такого чоловіка, котрий би потрафив так зворушити нарід як п. С. Демидчук.

А тепер приступлю до річи. Вже о год. 7-ій зачала ся наповняти галя (прикрашена синьо-жовтими кольорами) мiсцевими і позамісцевими Русинами з Провіденс, Кромптон, Менвіл. О пів до 8-мої вже галя була по береги виповнена людьми, а місцеве Тов. „Січ" зробило шпалір здовж галї і так очікувало дорого гостя.

Коли в товаристві о. В. Турули і Йос. Липського, предс. „Січи", появив ся п. С. Демидчук на гали, то п. М. Чагарин привитав його в імени громади щирими словами і вручив йому хлїб та сіль, а свою мову переплітав отсими словами: „Сину Руси-України, витай нам витай! Просимо тя, розкажи нам за наш рідний край. Як жиють там брати наші, чи в горю жиють, чи ще Ляхи несовісні кайдани кують. Витай, гостю дорогий наш, витай нам витай і своїми промовами нарід загрівай. Най геройська твоя мова побудить народ, бо там в краю брати наші терплять нужду й голод, терплять голод без науки і без своїх шкіл. Розкажи нам, як Ляхи їм ставлять перекір. А як будеш ся працювати з сим новим краєм, то най Бог тебе провадить скорим кораблем. Як прийдеш у край рідний, вклони ся земли: Руси-ненцї, Українї, і за нас спімни!"

Коли п. С. Демидчук вже був на підвисеню, то місцевий парох о. Турула, пояснивши коротко ціль сего віча, пояснив присутним, кого вони витають, а гостеви представив нарід і покликав на предсїдателя сего віча п. Т. Маґаляса, а сей запросив на секретарів пп. Г. Микитина і І. Шевця.

Коли покликані заняли вже місця, почула ся на галї якась метушня; се було Братство сьв. Стефана, що прибуло з Менвіл в цїлости зі своїми членами, котрі в повній парадї підійшли з прапорами до підвисеня, де були прапори місцевого Тов. „Січи" і де був п. Демидчук і схилили свої прапори на знак пошани, а предсїдатель сегож Братства, п. А. Патрило, перепросив присутних, що не могли скорше прибути, бо стріт-кара опізнилась.

Віче отворив п. Т. Маґаляс короткою і влучною промовою а посім уділив голосу п. Демидчукови, котрий майже в двогодинній, красній бесїдї перейшов головнїйші події з історії України-Руси, а далї представив численно зібраному народови найважнїйші та пекучі справи рідного краю. Згадуючи про сороклїтню дїяльність найбільшого нашого теперішного письменника і поета д-ра І. Франка, прочитав пролог з його поеми „Мойсей", вказуючи на се, що як Мойсей визволив свій нарід з неволі єгипетської, так і др. І. Франко старав ся через свою сороклїтню просьвітну працю визволити з неволі наш нарід. Посім віддеклямував поему Лепкого „В сьвіт за очи", порівнюючи ту маму у тї дїти в тій поезії до нас всїх Русинів-Українців. Коли він сї дві поезії говорив з поясненями, то неодному потекли грубі як горох сльози по лици і мимохіть затискались кулаки на гнобителїв нашого народа. Опісля говорив про справи унїверситету, про „Рідну Школу" в Галичинї і про вагу і задачу, яку вона сповнює і має сповняти в будучности, про краєві товариства „Січи" і „Соколи", про їх значінє, яко народну силу фізичну, про наших послів в віденськім парляментї і про послів наших у соймі. Публика підчас його промови раз коло разу нагороджувала його оплесками.

Далї говорив бесїдник про економічні інституції в Галичинї, як „Сїльський Господар", „Земля", Руський земельний банк Гіпотечний у Львові, та про инші, звертаючи увагу на се, що не лїпше було би складати свої тяжко запрацьовані гроші в тих банках, а не в таких, де тисячі гроша нашого народа пропали. Опісля говорив про теперішні відносини між Австрією а Росією і щоби могло статись з нами на случай війни, еслиб забрала нас одна держава або друга.

Нарід з великим одушевленєм вислухав цїлої тої промови, а треба також зазначити і то, що на вічу були розмаїтого сорта люди: були Українцї, були руссофіли, були гайдамаки і латинники, але мимо того, як пішли колектори по гали, то нїхто не відтягав ся, а давав кождий, що міг. Пять пар колекторів пішли по гали, а то отсї добродії: о. В. Турула і Липський, Лемішка і Коцярський; Микитин і Швець; Ірза і Веселюк; Чагарин і Бойко. Як колектори ходили по гали, то тимчасом з братств плили більші суми на фонд „Рідна Школа". Зібрано разом $217.08. З того виносив розхід за галю і инші потрібні видатки $17.08, оплата почти (пересилка) $2.00 — остало $198.00. Сю квоту вислано до „Днїстра" на вкладк. книжочку ч. 6800 (ч. почт. посбидки 55501—2).

По сколектованю гроший на гали ще раз забрав голос п. Демидчук і говорив про конечну потребу зорґанізованя русько-американського шкільництва, а відтак про наше робітництво, про низьку платню та про робітничі унії. Опісля подякував присутним за лепти зложені на „Рідну Школу". Місцевий хор відсьпівав „многая лїта" і „Ще не вмерла Україна", а по тім всїм присутні розпращали ся з п. Демидчуком, і так закінчив ся в нас сей пропамятний народний вечер.

Г. Микитин, секр віча
І. Швець, секр. віча.

насови, як ти втопив свою жінку. Еге, сей не завагав ся. Терпів, терпів, а далї взяв за коси, звязав руки й ноги тай з моста в ріку! Іди раків годувати. І що думаєте? Що йому за се було? Адже бачите, не повісили. Ну, Баране, чого видивив ся на мене? Розповідж пану меценасови, як ти свою бабу втопив! А гарна баба була! Їй Богу гарна!

Евгеній задеревів на місци, дивлячись при тих словах на сторожа. Тай сам Стальський, дарма що пяний, таки мабуть поміркував, що перебрав міру, бо замовк і поступив крок у зад. Але вже було за пізно. Баранове лице посатаніло. Затиснені зуби заскреготали, очи до половини виперли ся з ямок, із закушених губ бризнула кров і він з несьвіцьким, горляним криком як ошалїлий кинув ся на Стальського. Мов сьвічку здмухнути, так бідний офіціял опинив ся на землї; не здужав навіть крикнути, коли Баранові зелїзні руки здавили його горло. Він нагнув ся над лицем знесиленої своєї жертви, мабуть хотячи кусати його зубами, але в тій хвилї його лице посинїло, очи стали на мірі, на устах виступила піна і він пустивши горло Стальського повалив ся на землю і страшенно почав бити собою в епілептичних корчах.

— Так тобі треба, діяволе! — воркотів

— Полежить ще з пів години і встане немов і нїчого не було, — мовив Стальський.

Щоби хоч троха затерти страшне вражінє Евгеній виняв із шафи бутельку вишняку і два килїшки і поставив на стіл.

— Отсе добре! — поцмокуючи мовив Стальський. — Проклятий Баран як кинув ся на мене, так я моментально протверезив ся. Ну, але буду мати науку на другий раз, щоб не зачіпати тої бестії. Адже справдї міг задусити і навіть пес би не гавкнув! Бо що, епілептичне божевілє, що йому зробиш! Пийте здорові!

Випили по лямпочцї. Стальський сїв на софі, простяг ноги наперед себе, заложивши руки на животї. Евгеній усе ще почував дрож у нервах.

— А все через жінок! — мовив Стальський помаленьку смакуючи другу лямпку вишняку. — То так легко сказати: чоловік тиранить жінку, — то так гуманно, так модерно добивати ся для жінки Бог зна яких широких прав!... А коби то ті пани еманципатори знали, яка безодня глупоти, фальшивости, тупої злости, зрадливости таїть ся в тім жіночім серцї, таїть ся під тим солодким виразом жіночих очий, сичить до нас із чарівного усьміху жіночих уст! Коби то вони знали, кілько чоловік мусить від них і через них натерпіти ся,

то би покинули свої гуманні фрази, а подумали би радше про способи поборювання жіноцтва, так як думають про способи поборювання чуми. Адже візьміть хоч би сего Барана! Чи йому треба було бути вбійцею? Чи треба було бути епілептиком? Адже його батько, не мав тої слабости, мати не мала, він сам парубком був здоровісїнький, служив у війську, в моїй компанії був — від тодї ще ми знайомі з ним. Аж оженив ся — і пропав хлописко. Представте собі: закохав ся, але то так без памяти, що я й не бачив. По просту млїв коло неї. Може се й був початок його хороби, але тодї нїхто про се й не думав. Побрали ся — мій Баран щасливий, як у раю! Думав, що Бога за ноги зловив. А тимчасом жіночка, то собі, знаєте, міське зїлєчко, але то найгіршого ґатунку. Як зміркувала, що він гине за нею, ну, тодї вона давай собі гуляти. Бувало всякого... Я сам, грішний чоловік, хоч жонатий, нераз у Баранихи гостював. Тай чи я один! А він усе бачив, і нїколи анї слова. З разу очам своїм не вірив, потім мовчав мов остовпілий, плакав по ночах, пальцї свої гриз, а далї почав діставати напади тої слабости. Крив ся з тим бідолаха, не говорив нїкому, а як чув, що зближає ся напад, то тїкав від людий, ховав ся десь у кут і там розщибав ся до схочу. Та се було

ані дня радости, нічого, що робить цінним наше житє, — коли погадаю те все і гляну на її пісну міну, на її скривлені уста, на її холодні, гадючі очи, то здасть ся, рвав би її на кавалки, микав би за коси, волочив би по землї, топтав би ногами! Ніякої муки не ощадив би їй, ніякої ганьби, ніякого пониженя, ніякого упідленя! Я не знаю, як я ще досї не одурів, наповняючись день у день від десятьох літ такою ненавистю і таким огірченєм!

— А є у вас дїти? — запитав Евгеній ледви переводячи дух.

— Ну, ще чого не стало! Адже ж мати дїти для неї було би найбільшим добродійством, найбільшим щастєм. Ну, а я хоч християнин, але вже так далеко не можу посунути ся, щоб ущасливлювати свого найтяжшого ворога. Зрештою коли їй так дуже хоче ся дїтий, я їй не бороню...

— Даруйте, — перебив його Евгеній, — одного я не розумію в вашім оповіданю. Говорите, що не зазнали з нею ані хвилини вдоволеня, що від самого, так сказати, шлюбу побачили в нїй ворога. Як се могло стати ся? І пощо ви брали її? Чи ви числили на маєток, на протекцію, чи женили ся з любови і ошукали ся на нїй? Як вза-

галї се могло вийти між вами, що ви від разу по шлюбі стали отак на ножі?

— Гай, гай, молодий чоловіче, — мовив Стальський хитаючи головою і впираючи в Евгенія свої посоловілі очи. — Прошу, коли ласка, долийте ще ось тут! Так! Дякую. Не люблю оповідати на сухо. А се справа така, що треба її оповісти докладно, бо инакше ваш адвокатський розум готов мене зрозуміти фальшиво.

Він хотів випити трохи вишняку, але мабуть із привички перехилив чарку так, що випорожнив її від разу. Обтерши хусткою вуси і розсївши ся вигідно на софі він говорив далї:

— Позвольте поперед усего дати вам одну раду, раду грубо досьвідного чоловіка. Коли будете женити ся, борони вас Боже брати бльондинку! Се найнебезпечнїйший, найфальшивійший і найбільше егоїстичний ґатунок жіночого зьвіря. Бльондинка в душі холодна, без темпераменту, без огню, сама не гріє, але хоче, щоб її гріти, склонна до меляихолії, котра в домашнім житю смакує так само, як скисле молоко. Вона любить бавити ся, але тілько бавити ся, а властиво, щоб ви бавили її. Самаж пасивна, інертна, і коли думає про що, то тілько про те, як би допекти вам, зробити вам прикрість, а нїколи про те, як би зро-

толкувати собі того не можу. Та сама жінка — все одно, замужна чи незамужна, — котра не погляне на вас, коли ви йдете попри неї в цивільному, напевно всьміхне ся або бодай зробить солодкі очи, коли ви йдете в мундурі і з достаточною безсоромністю глянете їй у очи. Супроти серіозної атаки з вашого боку майже нї одна не встоїть. Зрозумієте, що я не з тих був, щоб не використати оті чари військового мундуру до границь можливости. Десять раз я міг оженити ся; богаті і впливові жінки, панни і вдови, по просту вішали ся менї на шиї, були би щасливі, як би я був узяв їх. А чоловік дурний був! Усе думав: підожду, трафить ся ще щось лїпше. Одним словом — фаталїзм.

Він похитав головою, помовчав хвилю, а потім говорив далї.

— Нараз показало ся, що того війська менї за богато. Я подякував за службу, дістав місце маніпулянта при судї, скинув мундур, і тодї тілько побачив, що моя чарівна сила супроти жіноцтва мов і не була нїколи. Я затягнув ся, так сказати, в своїй канцелярійній упряжи, уладив своє житє тїсненько, реґулярно, мов у годиннику, і махнувши рукою на всякі матримоніяльні пляни рішив ся жити кавалерським житєм. У мене бу-

ла кухарочка — гарна бестійка, брунетка, очи мов два вуглики, сама як вивірочка, весела, сьпівуча, вертка, огниста. Я жив з нею — не скажу, як брат із сестрою, але взагалї дуже гарно. Правда, по якімось часї вона покинула мене, але замість неї я знайшов другу, — відміна навіть побільшила моє вдоволенє, розвернула передо мною широку перспективу дальших, будущих відмін. Ну, скажіть, яка менї неволя була вязати ся? А отже прийшло до того! Фаталїзм тай годї.

— Ну, але вжеж таки мусїв сей фаталїзм мати якісь конкретні форми? — запитав Рафалович, коли Стальський знов зупинив ся на хвилю і звісив голову, мов лагодячись пірнути в холодну купіль.

— А вжеж, що мав! Ви думаєте, що лихе коли небудь у клопотї за формою? Коли хоче обпутати вас, то прийме таку форму, що ви й не надієте ся. Явить ся вам у формі знайдених на дорозї гроший, впливового приятеля або службового авансу — так як ось менї грішному. Прослуживши десять лїт я авансував на офіціяла і се був початок мойого нещастя. Вручаючи менї номінаційний декрет пан президент суду — се було не тут, а у Львові — сказав менї чутливу

товариство, бувають панночки, ануж вам котра сподобає ся.

— О, пан совітник дуже ласкаві! Буду безконечно вдячний.

Совітникова своячка, то була одна львівська міщанка, каменична панї. В судї знали її дуже добре і не звали інакше, як тілько „цьоця Зюзя". Говорили, що колись се була осібка досить легкого ґатунку, поки один богатий міщанин не взяв її з вулиці і не оженив ся з нею. Вона віддячила ся йому звичаєм таких осіб, своїм поводженєм довела його до божевіля, що з часом змінило ся в тихий ідіотизм. Як нешкідливого і невилїчимого хорого його віддали в її руки і вона помістила його в офіцинї його власної камениці в вузенькій, холодній комірчинї на піддашу, держала його там не лїпше худобини і доглядала так, що він по кількох лїтах умер у страшнім запущеню, мало що не зголоду. Тепер се була „статочна" панї, показної туші, гостинна і добродушна і мала непереможну пасію сватати молодих паничів і панночок. У її сальонах бували і пан президент і мій совітник і мало що не всї урядники кавалери з суду, з дирекції скарбу, з почти, кандидати адвокатури і т. д. Цьоця Зюзя потребувала тілько раз зирнути на кавалера і в тїй хвилї відгаду-

Стальський видобуваючи свої костомахи з під сторожевого одубілого тіла. — Чи бач, дідько, як розлютив ся! Був би міг віку збавити. Ну, але захлиснув ся порядно! Хлипай, хлипай, гаспиде, скрегочи зубами кілько хочеш!

І він обтріпуючи ся від пороху копнув безтямного хорого кілька разів то під ребра, то в груди, а потім обернув ся до Евгенія, що з перестрахом і обридженєм дивив ся на сю сцену.

— Ходіть, нема на що дивити ся. Нічого йому, собаці, не буде. Потрепле ся отак, послухає чмелів і встане, мов нічого й не бувало. А найкраще те, що вставши не буде тямити нічогісінько, що було безпосередно перед нападом. Щаслива бестія! Представте собі, отакий самий напад увільнив його від шибениці. То була голосна справа. Його жінку знайшли в ріці, втоплену, зі знаками душеня на шиї, зі звязаними руками. Слово по слові, слїд за слїдом — мій Баран нарешті признав ся, що гарненько спрятав її зо сьвіта. За що? Він сюди не туди: пуста була, не давала йому жити — ну, там уже плїв як знав. А гарна молодиця була, треба вам знати, горяча, з темпераментом! Ну, прийшло до розправи, все розібрали чистенько, сьвідки позізнавали, протоколи повідчитували, прокуратор гримить, домагає ся найтяж-

шої кари; адвокат визначений з уряду промимрив щось там собі під ніс, пан президент у струг-нув резюме таке, що й на двох прокураторів могло-б вистати, — присяглі по чвертьгодинній нараді всїми голосами: на перше головне питане — винен. Прокуратор жадає шибеницї, трибунал виходить і за чверть години виносить присуд: смерть через повішенє. І щож ви скажете: тілько що пан президент проголосив ті слова, а мій Баран отак само як тепер як не завищить, як не кине ся наперед, як не гримне на землю, як не зачне трепати ся!... Пополох у судї. Що? як? від коли? На розправі був якийсь лікар зі Львова, оглянув його і каже: епілептик, часами доходить до божевіля. Тодї мій суд як непишний відсилає акти до апеляції, Барана шлють до шпиталю на обсервацію, а по шістьох місяцях його без розправи випускають на волю, бо, мовляв, забив у приступі епілептичного божевіля.

— І мало що й звами не повторив сеї операції, — мовив Евгеній, отямивши ся після страшної сцени на подвірю. Він виглянув вікном зі свого покою на подвіре і побачив Барана, що хоч не кидав ся, але лежав на серед подвіря без руху, мов неживий.

ще гірше. І ось у його хорій голові зародила ся думка — вбити жінку. Він довго носив ся з сею думкою, аж раз заставши її в ночи пяною в хаті та ще й не саму, вхопив її на руки як помело — силач страшенний! — обвинув коцом, щоб не змерзла, виніс за місто, там сонній звязав руки, здусив горло, а потім кинув у воду. А сам з коцом вернув до дому, накрив ся тим самим коцом і заснув.

VIII.

Евгеній знов почув нервову дрож при тім оповіданю. Якось мимовольі він зирнув у вікно — Барана вже не було на подвірю.

— Ну, скажіть, хиба не через жінку? Хиба не фаталізм? І яка тут можлива рада? Як запобігти таким випадкам? Аджеж і зо мною не лїпше, і моє житє знищене, затроєне! Ви колись то здивували ся, коли я обідав з вами, а ви дізнали ся, що у мене є жінка. Та хибаж мене щось тягне до неї? Хиба менї йде ложка страви у горло, коли я дивлю ся на неї і в кождій хвилї мушу думати: се мій ворог, мій найтяжший, смертельний ворог! Се людина, котра про одно тільки думає, одного тільки просить у Бога, щоб я вмер, як найшвидше, хоч би зараз, ось тут на місци! Людина,

для котрої моя смерть була би найбільшою радістю, найбільшим щастєм! Жити з сею людиною під одним дахом, сидїти при однім столї — се-ж пекло, найтяжше, яке тілько дасть ся думкою здумати. І щож може тягти чоловіка до такого пекла? Та вже краще до шинку, до рова, до тюрми, ніж до такої семейної пристанї!

Евгеній сидячи при столї в нїмім зачудованю дивив ся на Стальського, майже з таким виразом, як недавно дивив ся на скаженого сторожа, що кидав ся на сего самого Стальського. Сей вибух дикої ненависти до жінок — він чув се добре, був радше виливом власної жорстокости сего чоловіка, ніж яких небудь сумних досьвідів його з жінками. У Евгенія мороз пробігав по за плечима при самій думцї про долю нещасної жінки, що дістала ся в руки такого чоловіка. А Стальський наливши собі третю дзвінку вишнику і смакуючи з великим апетитом, що дивно контрастував з його патетичною, пристрасною розмовою, торочив дальше.

— Вона жалує ся, що тираню її, що знївечив її житє! А я коли погадаю, що з нею завязав собі сьвіт і був змушений до віку закувати ся в отсю канцелярійну тачку — коли погадаю, що житє з нею не дало менї анї хвилини вдоволеня,

бити приємнїсть вам і собі. Вона склонна більше до сліз, ніж до сьміху, не тямить добра, яке ви зробили їй, але чудово тямить усе зло і навіть плекає його в своїй души, як огородник ярину: з маленького як зерно факту у неї виростає здоровий гарбуз, величезний бурак, і вона ніколи не втомить ся кидати вам ним на голову. Вона чекає тілько нагоди, коли ви в добрім настрою, щоб затройти вам його; вона як той ворог у засїдці вибирає для атаки хвилю, коли ви найменше того надієте ся. Коли ви голодні і втомлені сїдаєте до обіду, вона своїми докорами відбере вам апетит; коли ви збираєтесь до якогось важного діла, до праці, що вимагає скупленя духа, вона накине ся на вас за найпустїйшу дрібницю, своїми словами отуманить вашу голову, своїми сльозами переверне вашу душу і зробить вас на три дни нездібним до працї. І не забувайте нїколи: у неї тілько шкура тонка, мягка і прозірчаста, але нерви грубі і тупі. Вона тут плаче, і мовляв, розриваєть ся, а там піде до кухні і преспокійно балакає з кухаркою про міські новини, тимчасом коли ви обезсилені і розстроєні на цїлий день і спомин того дня будете носити в душі довгі роки.

Др. Рафалович слухаючи сеї тиради не міг здержати себе і розреготав ся.

— Ну, пане Стальський! З вас прокуратор! І здаєть ся, не даром! Мусїла якась бльондинка добре допекти вам!

— У мене жінка бльондинка, — відповів сей коротко.

— А з брунетками ви не зробили подібних досьвідів?

— Ет, що там балакати! Брунетка зовсім инший гатунок людий. Найгірша брунетка все лїпша від найлїпшої бльондинки.

— Ага, на чужій ниві все лїпша пшениця.

— Ну, не менї се говоріть! Уже я напробував ся в своїм житю сяких і таких.

— Якжеж се стало ся, що ви маючи такі богаті індуктивні відомости та оженили ся з бльондинкою?

— Фаталізм! Судженої конем не обїдеш. Сказати вам по правдї, менї навіть зовсїм не треба було женити ся. Знаєте, свою сантиментальну добу я перебув іще в гімназії і коли з шестої кляси мене взяли до війська, я мав уже дуже богатий засіб досьвідів у любовних і полових справах. Військовий мундур, як звісно, дуже сприяє до збогаченя сего засобу. А може вам се незвісно, так знайте, що військовий мундур має на жіночі серця дивний, магнетичний вплив. По просту ви-

промову про мої нові обовязки, про важність мого уряду і так далї, а нарешті випалив:

— Іще одно, пане Стальський, ви мусите змінити свій спосіб житя. Тут були на вас скарги за неморальне житє. Я не звертав на се уваги, але тепер то неможливо. Я би радив вам в інтересах служби, для вашого власного добра оженити ся.

— Ну, що я мав йому сказати? Замалював менї рота тими скаргами, так що я тілько поклонив ся тай пішов. А мій безпосередній зверхник, пан радця, видячи мене посоловілого, сьмієть ся тай каже:

— Ов, пане Стальський, видно вам пан президент розтряс сумлїнє, коли ви так попіснїли?

Я розповів йому все по правдї.

— Мусите оженити ся, — мовив радця похитавши головою. — Знаєте пана президента: не послухаєте його в найдрібнїйшій річи, то вже нагнїває ся, немов би ви вбили йому рідну тещу. І не то що нагнїває ся, а будьте певні, що в кваліфікації втелющить вам таке „unzuverlaessig“, що аж закурить ся.

Я знав се. І всї в судї знали пана президента з того боку. Про него оповідали богато анекдот, за які річи він писав своїм підвладним „un-

zuverlaessig“, у кваліфікаційнім листї. Коли він іще був у Станїславові, то бувало таке. Бере хтось із судовиків урльоп на день до Львова, до свояків; пан президент дає урльоп і додає: „А прошу пана, не забудьте там купити менї пачку тютюну specialite“. Той поїде, вертає, а про тютюн забув. Ого, вже президент пів року не говорить до него, а потім у кваліфікаційнім листї випише йому всї добрі прикмети: добрий правник, у службі точний, пильний і так далї, — але при кінци таки додасть: unzuverlaessig. Ну, то ще адюнктови чи судії се богато не завадить, але для бідного манїпули така нота, то засуд смерти, запечатанє всеї службової карієри.

— Щож менї робити? — говорю я до свойого совітника. — Женити ся з якою небудь служницею?

— Боже вас борони! Се добило би вас цїлковито.

— Ну, то й сам не знаю. У мене нема знайомостий у висших сферах.

— Дурниця! мовив совітник. — Нинї нема, завтра можуть бути. Доси ви не були нїчим, а від нинї ви пан офіціял, то вже нїякі двері не запруть ся перед вами. Коли хочете, я введу вас у дім моєї своячки, там що суботи буває невеличке

КАЛЄНДАР.

ЦЬВІТЕНЬ.

к.ст.	Дні	Руські сьвята
1	Четвер	Цьвітень. Івана
2	Пятн.	Івана стар. Лав.
3	Субота	Тріхона і Теод.
4	Неділя	Томи. Януарія
5	Понед.	Теодора
6	Вівтор.	Георгія влм.
7	Середа	Сави муч.

НОВИНКИ.

Відзначенє нашого земляка. Цісар надїлив штабового лїкаря маринарки і санїтарного шефа портового адміралату в Полї, автора пречудних „Листів з чужини", д-ра Ярослава Окуневського ордером Зелїзної Корони 3. кляси.

Гр. Казимир Шептицький, котрий вступив недавно до монастиря, перейшов тепер на греко-католицький обряд.

Що возив граф Бобрінський до Галичини в 1908-ім роцї. Читаємо в однім з останних чисел петербурської кадетської „Рѣчи" з приводу його виступу на недавнїй славянофільській манїфестації: „Граф Бобрінський? Се-ж той-самий, що їздив по Галичинї та розвозив російські грошї! Ґраф Бобрінський? До речі, не забудьте і того, що Стахович розказував в „Утрѣ Россіи" про грошеві засоби, які ґраф Бобрінський передав на видавництво „Прикарпатской Руси". Пригадайте собі, як по поїздцї ґрафа Бабрінського в 1908-ім роцї несподївано розширили ся засоби „русско-православного дома в Чернївцях". — Се відслоненє рубця російської акції в Галичинї дуже заболїло редакцію „Нового Времени" і вона накинула ся на провідника кадетів посла Мілюкова та закидає йому такі „злочини" як те, що їздив до Парижа аґітувати проти позички для російського уряду. Заболїло се безперечно і ґрафа Бобрінського. але нечистої його роботи, до якої вмішані і висші особи в Росії, не перепинить, поки не перепинить її яка инша сила.

Що було у львівській читальнї Качковського? Господар львівської читальнї общества ім. Качковського доніс поліції, що якийсь незнаний чоловік дістав ся через вікно до льокалю читальнї, котра містить ся в „Народнім Домі" при Краківській улицї, ч. 17. і вкрав ріжних трунків на 30 корон. Притім додав він, що минулого місяця вкрадено теж в читальни горівку. але тодї тільки на 15 корон. — Чи не усунув того алькоголю таки котрий з поклонників Качковського, хотячи читальнї дати змогу пійти за його девізою „трезви ся".

Проти протекторату ґр. Бобрінського над Галичиною виступив дуже остро приятель російського міністра внутрішних справ Маклакова, князь Мещерський у своїм органї „Гражданин-ї". Князь Мещерський пише, що Галичина вже 150 лїт під австрійським правлїнем, а руське населенє сього краю нїколи не жалувало ся на жадні переслїдування. (Аж так вже не було. але не жалувало ся воно перед... Росією, де наш нарід далеко більше терпить ніж в Австрії. — Ред.) Князь Мещерський вважає ґрупу провідників „Галицко-русского общества в Петербурзї" за дім божевільних.

Слїдство проти Верґуна і комп. Російські часописи доносять, що на приказ царя петербурська полїція розвела доходженє проти співредактора „Нового Времени" Верґуна; посла до думи Савенка і письменника Брянчанїнова за те, що були аранжерами панславістичних манїфестацій. — Може тепер „Прикарпатская Русь" напише про переслїдуванє „галицьких русских" в Росії?..!

Знов „гоненіє русских". Від кільканайцять лїт писарював у Вістові (пов. Калуш) Стефан Шарамайлюк, один із головних стовпів москвофільства в повітї. Свою „дїятельность" показав він в часї парцеляції ґрунтів в Підмихайлю, був основателем читальнї общ. им. М. Качковського, русофільської молочарнї та ініціятором „Истинно Русской Дружини", яка вславила ся побиванєм „мазепінцоф" при всякій нагоді та русофільською демонстрацією в часї останних цїсарських уродин. Будучи довгі роки писарем, рядив Ст. Шарамайлюк громадою після своєї сподоби, бо звичайно висував на війта людину неграмотну. Якого рода була тота господарка — то нехай послужить сей факт, що дня 12. цьвітня с. р. зїхав до Вістови слїдчий судія п. Юлїян Білїнський, тай зарядив арештованє усуненого перед пів роком з писарки, п. Шарамайлюка. При шконтрі книг касових несходили ся якось кінцї, тож люстратор виділу повітового п. Заборський мусїв був віддати справу прокураторії! Ст. Шарамайлюк має аґенцію „Днїстра" на Вістову і Підмихайлє. І не знати, що тепер стане ся з тою аґенцією, наколи буде приневолений довший час посидїти за свої „гріхи".

Перенесенє образу Матери Божої з Почаєва. Як відомо, минулої зими запорядили російські власти перенесенє чудотворного образу Матери Божої з Почаєва до Петербурга, зі страху, що в часї війни з Австрією може пропасти і принести Росії нещастє. Тепер звернули ся російські власти з запитом до петербурського митрополита, чи не можна образу перевезти назад до Почаєва. Митрополит заявив, що образ має остати дальше в Петербурзї.

Грецький генеральний консуль проти гр. Бобрінського. N. Fr. Presse з приводу всеславянських демонстрацій проти Австро-Угорщини і з приводу твердженя Бобрінського, буцїм-то в Австро-Угорщинї страшно переслїдують ся грецько-православних, запитала грецького ґенерального консуля Скапаві, котрий є рівночасно віцепрезидентом грецько-православної віроісповідної громади, про його погляд на се. Генеральний консуль сказав: „Заявляю отверто. що на твердженє ґрафа Бобрінського не маю слів. Якраз противне твердженю Бобрінського є правдиве. В Австро-Угорщинї жиють члени православної церкви як найспокійнїйше. Нїхто не виступає проти них з ненавистю анї нїчого їм не відказує ся. Також в Галичинї і Буковинї, де мешкають греко-католики і римо-католики в тїсних зносинах. о скільки знаю, не було нїодного випадку переслїдуваня. Заявляю отсе торжественно моїм словом чести, що запевненя ґрафа Бобрінського слово в слово рішучо неправдиві; що більше вони безличні і цинїчні".

Попередник чорногорського Миколи. Бундючне поведенє короля Миколи супроти волї европейських держав можна порівнати з поведенєм одного з його попередників саме перед столїтєм. Тодї Петро Петрович I, владика князївства Чорногори (так тодї називав ся митрополит в Цетинії, який володів в тім краю) виповів сам один війну Наполєонови I. Владика хотїв зробити Катаро над Адрійським морем столицею князївства. Договором в Пресбурзї з 1806 р. відступила Австрія Франції дальматійське побереже. міста Зару, Раґузу і рік тому на основі мирного порозуміня відпущене Чорногорі Катаро. Петро I. пізнав зараз, що він має робити: він виповів Франції війну. I то не було якесь плятонїчне виповідженє війни. З 20.000 люда напав він на французьку армію маршалка Мармона, яка оперувала в тім часї в Дальматії. Він напав насамперед на дивізію Льорістона, прогнав його до Раґузи і обступив се місто. З Зари наспіли Льорістонови на поміч Молїтор і Мармон зі сьвіжими силами. Під мурами Раґузи прийшло до кровавої боротьби, в якій Чорногорці по осьмигодиннїй боротьбі зістали побиті і мусїли хоронити ся в горах. Цїлий рік старали ся Мармон. Молїтор і Ґотіє безуспішно заволодїти князївством. Почала ся дїйсна підїздова війна, яка 1807 року скінчила ся неконче некорисними умовами. Колиж 1813 року прийшов час порахунку для держав, яких підбив і поневолив Наполєон, так тодї Петро I. який через повних пять лїт займав ся реорґанізацією своєї армії, уважав, що прийшов для него слушний час. Він виповідає Наполеонови I. по раз другий війну. 11. вересня здобуває Петро місто Будуа, 12. бере атаком форт Троїцу. Нищить він француський відділ війська під проводом Кампанїоля. Француського полководця убивають і в руках побідників полишають французькі війська чимало полонених і чотири гармати. Супроти таких великих успіхів анґлїйська ескадра дає Чорногорцям поміч, якої відмовляла від самого початку війни. Вислїдом спільної акції сухопутного війська і фльоти. був упадок Катара, до якого побідний Петро ввійшов в триумфі. Але він зробив рахунок без своїх союзників. На віденськім конґресї Австрія висловила жаданє, що вона хоче мати Катаро і Росія, якій Австрія сьвяточно відступила свої претенсії щодо Польщі, зреванжувала ся і подарувала союзникови Катаро, яке впрочім не належало до неї. Владика нїчого про се не хотїв знати і австрійського ґенерала Мілюновича вислано з 30.000-ною армією, щоби заняв Катаро. Він потерпів кілька поражень і був би не легко упорав ся з Чорногорцями, колиби в тім часї Турки, непримиримі вороги Чорногори, не почали ворожих рухів на полудневій і східній граници князївства. Петро I. зрезиґнував з оборони Катара і звернув свою пімсту в сторону Турків, яким завдав чимало поражень.

Масові самовбийства сьвящеників в Росії. В єнисейській епархії стали множити ся случаї самоубийств серед православного духовенства. Самоубийства сї прибирають майже пошестний характер. Осьтак в селї Ірбейськім (канського повіта) повісив ся сьвященик Попов, в тім самім повітї зарізав ся сьвящ. Василь Каменев, в єнисейськім повітї зарізав ся сьвящ. Бистров і зарізав ся сьвящ. Петро Баженов, в Даурськім (ачинський повіт) застрілив ся сьвящ. Ґеніж, в минусинськім повітї застрілив ся сьвящ. Шелковський а в Іркутськім (повіт красноярський) застрілив ся сьвященик Рахманїн.

Монахомахія. „Рѣчь" пише, що православний синод в Петербурзї одержав тепер подрібний опис подїй в „чернечій републицї" на горі Атос. В сїй „републицї", яка складає ся з цїлого ряду монастирів і користує ся від давних часів адмінїстраційною автономією, становлять більшість Росіяне. Греків і Болгар є там менше. Чернець Антін Булатович, головний виновник сих подїй, перетягнув на свою сторону більшість черців і проголосив в монастири бунт. Архимандрита Гієронїма забрали вони спочатку в полон, а опісля викинули зовсім зі збору. Приклонників архимандрита, головно старих черців. в страшний спосіб побили і також вигнали з монастиря. Опісля чернець Булатович напав зі своїми приклонниками на другий монастир т. зв. пантелеймонївський і прогнав відси архимандрита Михайла та його приклонників. Витязь — чернець Булатович, занявши обидва монастирі, почав ширити герезію. Синод приписує вину сих подїй черцям, котрі походять з України і від давна провадили тиху борбу з Великоросами, а тепер їх побідили.

Алькогольне питанє. На засїданю алькогольної комісії, що відбуло ся в Петербурзї під проводом д-ра М. Нижегородцева, виголосив д-р Коровін з Москви реферат, в якім на основі статистичних дат виказав зріст преступности в московській ґубернїї в звязи зі зростом алькоголїзму. Починаючи з 1907-го року стали множити ся случаї звірської розправи з жінками й дітьми, розвилось ножівництво, безцїльні убийства, сьвятотатства і т. и. Проступків допускають ся навіть дїти й дївчата. В дальших нарадах познакомив В. Ґаґен-Торв збори з виноградним напитком без алькоголю. Напиток сей був звісний вже в старинї, а тепер одержує ся його через пастеризацію про огріваню соку до 60°. Комісія порішила заняти ся придуманєм способів лекшого добуваня сього напитку.

Полїційний пес відшукує убийників. Перед кількома днями убив незвісний злочинець в селї Свинарцї, звеногородського повіта на Українї, тамошного селянина Захара Балсуна. Повідомлена про се полїція даремно шукала за убийником, і не могла нїяк його віднайти. Після сего спровадили зі Звиногорода полїційного пса „Кузю", який мав відшукати убийника. Цїлі товпи народа залягли улицї села, коли місцевий урядник вийшов з псом „Кузею" в село. Наперед дали псови обнюхати трупа убитого, а опісля урядник пустив пса з ланцюха і крикнув „атю!" Пес кинув ся в товпу і по кількох хвилях вхопив зубами за убранє жінку убитого, Палажку. Перестрашена жінка почала кричати і хотїла утечи, одначе пес придержав її за ногу, а тимчасом прибіг урядник, котрому перестрашена жінка призналась до вини. Убийницю арештовано, а пса пустили другий раз в товпу, яка зі здивованєм глядїла на подїю. Не довго шукав пес за другим убийником, бо по кількох хвилях з витєм вхопив за руку молодого парубчака Качана, котрий також хотїв утїкати, але його зловили. Підчас доходженя показало ся, що Качан був вихованком Балсуна та від довшого часу романсував з його жінкою. Щоби позбути ся старого чоловіка, Балсуниха на спілку з Качаном убили зелїзною осею чоловіка, яку опісля кинули в став.

Проч з дамськими шпильками! Російський артист-маляр Владиміров, висїдаючи з трамваю в Петербурзї, хотїв виминути паню, що стояла на плятформі. Коли трамвай здержав ся, та панї втратила рівновагу і хитнула ся так фатально. що шпилькою від капелюха зачіпила око нещасного артиста. Залитого кровю артиста відвезено безпроволочно до шпиталя, та лїкарям прийшло ся сконстантувати, що ока вже не можна буде вратувати. Дама. що була причиною сього нещастя, зімлїла по пригодї. Справдї важко се зрозуміти, що поминмо стільки нещасть інтелїґентні жінки все ще ходять з довжезними шпильками при капелюхах та при тім є так легкодушні, а то й прямо безсовісні, що не накладають на кінцї шпильок безпечників!

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„С В О Б О Д А"
Часопись для руського народа в Америці і орган „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:

В Америці на 12 місяців $2.00
До старого краю на 12 місяців $2.50
В Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищать ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", Редакція не відповідає.

З історії боротьби українського народу.

В кождій історії перед ведуть одиниці, за якими йде, або кругом яких групує ся, ділає народ, подібно, як на війні, де все військо йде за передовими одиницями.

Історія нашого народу творить ся не лише працею того народу, — працею над своїм власним розвоєм. Часть її се війна з ворогами, з лихими сусідами, що раді синити розвій нашої культури, раді загасити огонь нашої свідомости.

Саме тепер пригадує ся нам одна подія з терену такої борби — убитє Мирославом Січинським графа Андрія Потоцького, намісника Галичини.

Не дай, Господи, нікому таких сусідів як Поляки. Сотки літ мусіла Україна бороти ся з ними; иноді упадала під їх ударами, а иноді мстила ся люто за ті терпіння, яких зазнавала від Ляхів.

І навіть з упадком Польщі не могли Українці позбутись польського тягару. Польські пани вспіли під панованєм Габсбурґів утворити мініатуру (маленький образок) давної Польщі, де живуть як за давних часів. Найперше панщина замучувала працюючий народ, а коли панщини не стало, то прийшли другі лиха.

Ще поки Русини-Українці сиділи тихо, Поляки думали, що вони так і пропадуть, але як стала народна свідомість збільшатись, Поляки настрашились і давай уживати всіх способів, щоби Українців знищити.

Така польська робота над знищенєм Українців почала ся з цілим завзятєм від панованя сумної памяти ґр. Каз. Баденія. Баденівські кроваві вибори в 1897 р.; справа університетська, хліборобські страйки, виборча реформа — а все те з жертвами, переслідуванями, арештами, трупами.

Від осени 1901 р. головою галицьких розбоїв став граф Потоцький. Зразу він показав себе наче самовладним паном. Ще перед тим грозив він Українцям новим Берестечком, а вже опісля то поводив ся як абсолютний володар.

Видно було, що се до добра не веде, отже вже наперед остерігав дехто Поляків перед можливостю катастрофи. Се робив 1907 р. посол д-р Окуневський, Василько, а також порушав сю справу соц. дем. посол Лїберман 3. липня 1907 року в австр. парляментї, який між иншим говорив: „Коли правительство не має сили наложити руку на високопоставленого злочинця, яким є намісник Галичини, то тимсамим признаєсь поневоленим масам право бунту против своїх гнобителів".

Та все дармо, — аж поки не розійшла ся вістка, що голова ворогів українського народу згинув з руки сина того народу.

Стало ся, що мусіло стати ся. Терпеливість української душі була доведена до краю. Терпіти довше було неможливо. День 12. цьвітня 1908. р. показав Полякам, що так легковажно в чужій хаті панувати годі. Се була лиш пересторога не словом, що промовлялоб до їх совісти, якої в них нема, се була пересторога буком, яку болючо відчули.

Однак душа їх закипіла ненавистю. Січинського звуть вони злочинцем, лотром, для якого шибениця є за малою карою і остаточно засуджують його на шибеницю. Доперва згодом сю кару замінено на повільну смерть, 20-лїтну тюрму.

Однакож не такою самою мірою міряють Поляки своїх. Коли Полька Добродзїцка хотїла забити Скаллона і стала за се перед судом, то сказала, що хотїла забити Скаллона, бо він є ворогом польського народу. Тоді суд увільнив її, бо казав, „не є злочином піднести руку на ворога свого народу".

Яка тут справедливість! Січинський, забиваючи Потоцького виразно казав: „Се за кривди нашого народу, за вибори, за смерть Каганця!" А прецінь польська культура не уважала Січинського рівним Добродзїцкій.

Ми можемо сказати, що смерть Потоцького се знак упадку панованя Поляків в Галичині. Бо від того наш народ бере ся щораз енерґічнійше до роботи і нині стоїть досить близько тих цілий, які в значній мірі забезпечають йому дальше його розвиток, а Полякам обмежають їх пановане.

Січинський видістав ся з станіславівської тюрми 10-го листопада 1911. р. і перебуває десь поза границями своєї рідної землі. Отже перед укр. народом стоїть між иншим один великий обовязок — здобути право на свобідний поворот і прожиток свому герови в тій землі, за яку віддав він своє житє.

Під московським ярмом.

Наступила чорна хмара,
Настала ще й сива,
Була Польща, була Польща
Та й стала Росія.
(З народньої пісні.)

Так сьпіває наш нарід, нарікаючи на великого Богдана за те, що визволили Україну від неволі польської, зробив з неї невільницю московських царів. Якраз тепер обходять царі московські — Романови — 300-лїтний ювилей свого панованя в Московщині. Варто й нам поглянути, яка з сеї чесної фамілії користь була для нашого краю, для України.

В 1654 р. вибрала Україна собі царем московського царя Олексія, котрий обіцяв їй вольности ненарушно пильнувати, та в справи нашого краю не втручати ся. Але не так склало ся, як бажало ся. Вже за Олексія зломали московські царі свою присягу, понасилали воєводів московських на Україну, що московським звичаєм мордували й рабували нарід, понасилали урядників своїх, що ні гетьманської власти не респектували, анї з народом по людськи не поводили ся — розпаношила ся Москва на Україні, як у себе в хаті, аж треба було її звідтам силою вибивати. Не встиг того доконати, хоч і хотів, гетьман Богдан, що зрозумів свою помилку, не встиг, бо вмер. По нїм не було майже на Україні гетьмана, який би не старав ся — зі зброєю в руцї — позбути ся клятої московської опіки. Лиш не все їм то удавало ся. Бо Москаль — як та шевська смола — чого вчепить ся, того вже з рук не випустить.

Те, що не удало ся зробити Україні против царя Олексія, хотїла вона доконати против його сина — царя Петра. Та й тут щасте всьміхнуло ся Москві. Гетьман Мазепа і його союзник, шведський король Карло XII. зістали побиті під Полтавою (в 1709 р.), столицю гетьманську, Батурин, знищено й сильнодровано, уряд гетьманський знесено, а всїх тих, що своїм житєм і вольністю для житя і долі свого краю жертвували — позасилано в собірські ліси, мастки їх сконфісковано. Аж тепер зашумів ся цар Петро прибирати до рук наш край. Цар Олексій домагав ся, щоб Українці поголили чуби на головах, бо тим відріжняли ся від Москалів. Петрови було сього за мало. Він заборонив друкувати церковні книжки в нашій мові, хіба по московському, запровадив цензуру, а деякі друкарні наші казав перенести до Москви.

Цар Петро був той цар, про котрого Шевченко сказав — що він „розпинав нашу Україну". Найбільш — по нїм — лиха наробила нашому краю Катерина II., котра вже „доконала вдову сироту". Вона заборонила навіть по церквах виголошувати службу інакше, як з московським наголосом, вона знищила українське шкільництво, що того часу так буйно розвивало ся у нас, вона зруйнувала Січ і вільний колись нарід віддала до панцияшної неволі, вільні-ж простори землі віддала своїм коханкам. Се була та цариця, про котру наш нарід сьпіває:

Катерино, суча дочко,
Що ти наробила?
Край веселий, люд щасливий
Тай знапастила.

То був той час, про котрий сьпівав Шевченко:

На тій Україні, на тій самій,
Що з Богданом Ляха задавила,
Байстрюки Екатерини
Сараною сіли.

Сіли, міцно сіли.. Від того часу занепадає наш край чим раз дужче під опікою московських царів. Син сеї коронованої проститутки, Павло І, заборонив будувати церкви в українському, народному стилю. Син Павла, Микола І, заслав на Сибір Шевченка вже не за те, що він робив, а лиш за те, що писав в своїх віршах против царів людоїдів. Синови Миколи І, Александрови II. і сього було мало. Своїм указом з 1876 р. він просто заборонив українське письменство, бо в його царстві всї мали зістати Москалями.

Що терпіла Україна за теперішнього царя Миколи Крівавого — хіба не згадувати. Досить спомянути селянські розрухи в 1902 р., коли царські жовніри засікали на смерть голодних хлопів, досить згадати 1906 р., коли царські ґенерали — огнем і мечем — перейшли через цілу Україну, палючи села, насилуючи жінок, мордуючи людий. Досить згадати тюрми, набиті українськими хлопами й робітниками, що кращу долю свойому краєви вибороти хотіли, досить згадати ті тисячки повішених на шибеницях, що й тепер ще певно привиджують ся у снї кровавому цареви.

Ми маємо чим згадати ювилей Романових. Море сліз і крови принесли нам московські царі, але ні душі нашого народу не вбили, ні його віри в себе. Будемо надіяти ся, що прийде час, коли ся крівава мара царату зникне з нашої землі, коли — як казав Шевченко —

„царі до ката поведуть".

Той ювилей буде нашим найбільшим сьвятом.

Вісти зі старого краю.

Розпущенє резервістів.

Вже розоруженє оголошено і резервістів відослано до дому, але не всіх. Відослано до дому лише часть тих резервістів, що були в Галичині, а ті, що були в Босни, лишили ся дальше в службі. Їм дали лише 10 до 12 днів урльопу. Отже коли подумати, що з Босні і до Босні треба їхати 6 днів, то виходить, що резервіст ледво розібрав ся, а вже знов мусить збирати ся в дорогу.

Але і в Галичині лишить ся часть резервістів в рядах, бо після нового закона підвисшено стан компанії з 80 на 150 людий. Отже часть резервістів мусить лишити ся, щоби доповнити се число і їх пустять аж в жовтни, чи листопаді, коли на їх місце прийдуть рекрути покликані в більшім числі як дотепер. Зате в дома дуже відчуває ся брак тих робочих рук, які сидять дармо при війську.

Вороги виборчої реформи.

Коли спершу Поляки згодили ся на новий проєкт виборчої реформи і здавало ся, що все вже піде гладко, то тепер роблять вони все, щоби не допустити до виборчого закона після того проєкту. Перед повели в сій роботі головно польські пани зі східної Галичини і тепер мають вони богато приклонників. Польські епископи також уже плачуть, що така виборча реформа шкідлива не лише польському народови, але й їх сьвятій вірі, а з тим і спасеню польського народу, ніби то польських панів.

До ряду з Поляками стали Москвофіли, які знають, що всяке скріпленє української сили є гробом для юдиної роботи.

Полякам страшно, що нараз замість дотеперішних 16 укр. послів малоб їх засісти аж 62-ох. Се нечуване в історії Польщі. Отже тепер роблять вони заходи, щоби сю справу по своєму перебрити. Так думають унеможливити ухвалу нового проєкту через масову неприсутність своїх послів в соймі. До ухвали реформи треба присутности бодай 120 послів в соймі, та щоби з тих бодай 80 голосувало за реформою. Так отже польські епископи поїхали до Італії, щоби не бути присутними (вони мають право голосу як вірилісти), другі складають мандати, а ще деяких старають ся протиреформовці перетягнути на свою сторону.

Що однак з сього вийде, побачимо. Певно, що справа може відтягнутись, однак тоді домаганя Українців станутьще поважнійші, бо раз, що сьвідомість міліонового народу росте, а друге, що ненависть до Поляків збільшить ся.

Зазначитиб, що до порозуміня, яке тепер Поляки раді розбити, прийшло було на засіданю комісії для виборчої реформи дня 18 марця с. р.

З поля балканської війни.

Хвилевий мир.

Поміж Болгарією, Сербією і Грецією з одної а Туреччиною з другої сторони прийшло до заключеня хвилевого завішеня оружя, щоб поховати убитих жовнірів і розпочати наново вести мирові переговори. До заключеня сего завішеня оружя не приступила лиш Чорногора і мала до сего оправдану причину.

Здобутє твердині Скутарі.

У середу дня 23. цьвітня здобули Чорногорці послідну турецьку твердиню Скутарі. Остаточна битва, котра скінчила ся здобутєм твердині, розпочала ся в понеділок. Ессад Паша, командант Скутарі, побачивши, що по здобутю форту Тарабош уся оборона на нїчо не здалась, післав письмо до чорногорського короля Николи, яким віддав йому твердиню, під услівєм, що Туркам буде вільно вийти з оружєм в руках зі Скутарі. Коли се услівє принято, Скутарі піддалось.

Слїдуючого дня вїхав король Никола торжественно до міста Скутарі і обняв його на все в посїданє Чорногори. Европейські держави, котрих кораблї зам-

кнули чорногорський порт Антівари і котрі хотіли дати королеви Николі 6.-000.000 долярів, щоб відступив від домаганя задержаня Скутарі, не знають, що тепер робити.

Король Никола осьвідчив тепер, що Скутарі під ніяким услівєм не відступить, хочби уся Чорногора мала в обороні сеї твердині віддати своє житє.

Здобутє Скутарі через Чорногорців погіршило значно політичне положенє в Европі. Австро-Угорщина повідомила европейські держави, що вислала до Чорногори ультіматум, у якім жадає, щоб до 48 годин опорожнила сю твердиню, в противнім разі підприйме відповідні кроки, щоб боронити своїх загрожених політичних інтересів.

Осьвідчила вона, що Чорногора образила усі европейські держави і тому вони мусять поступати тепер згідно, та домагатись сповненя їх волі та опорожненя Скутарі. Як сказалисьмо висше, положенє в Европі є тепер критичне.

Один з европейських дипльоматів висказав ся про нього в сей спосіб. Европа находить ся тепер в новім критичнім положеню, далеко тяжшім від того, яке переживалисьмо перед австрійсько-російським розоруженєм.

Болгарський герой.

В одній французькій часописі оповідає наочний сьвідок про таке геройство болгарського офіцира. Було се в часі облоги Адріянополя. Форт Капас Тепе кпив собі з болгарських бомб; саме положенє робило його майже нездобутим. Ворожі ґранати і стріли косили Болгарів сотками. Особливо в однім місци був незвичайно завзятий опір. Коли болгарські ряди стали хитати ся, наймолодший офіцир вратував честь баталіону. Привязав собі до паса кільканайцять ручних бомб, які получив льонтом, закурив папіроску і з зимною кровю видав приказ: „Вперед!" Колюмна рушила за ним. Коли жовніри були вже недалеко Турків, офіцир вискочив перед фронт і побіг великими скоками против них. Турки наставили йому баґнети. Нечайно зник в хмарах диму. Запалив папіроскою льонт, а в тій самій хвилі настав страшний гук. Бомби офіцира розірвали його самого, а з ним і турецькі ряди, в котрі впали зараз Болгари. — Капас Тепе здобуто.

Нові книжки і видання.

„Дзвін", літературно-науково-артистичний журнал-місячник, виходить у Київі. „Дзвін" є журналом демократичним; містить твори красного письменства, статї наукового змісту, з історії, літератури і природничих наук, критику і бібліоґрафію, огляди наукового, літературного і громадського житя в Росії і за кордоном, хроніку; містить ілюстрації і на окремих листах і тексті.

Зміст 2-го числа такий: Г. Чупринка: Самогубець. Драматичний етюд. — О. Жихаренко: Переспіви: І. З Гюґо, II. З Конопницької. — О. Журлива: Поезії. — Вол. Винниченко: Олаф Стефензон. — Н. Романович: Будиночок над кручою (оповід.). — В. Винниченко: Фільозофія і етика Т. Шевченка. — Д. Антонович: Справа з памятником Т. Шевченкови в Київі. — П. Круть: Страхованє робітників. — Лев Юркевич: Середні кляси національного відродженя. — Г. Алексинський: Україна в Москві. — Я. Рій: Балканська війна. — В. Левинський: Австрийські с.-д. про балканську війну. — Меркліні: З історії чеського с.-д. друку. — Л. Рибалка: Система Тайлора (лист з Парижу). — Миргородський: З робітничого житя. — Д. Донцов: З українського житя. — В. Садовський: Біля Думи. — Бібліоґрафія. — Книжки надіслані до редакції.

Ілюстрації 1) Проф. Мецензеффі: Проєкт памятника Шевченкови проф. Мецензеффі і Паращука (рисунок зроблений спеціяльно для „Дзвону"). — 2) М. Паращук: Детайль проєкту памятника Шевченкови. — 3) М. Гаврилко: Проєкт памятника Шевченкови.

Увага. Почавши з третої книжки „Дзвін" почне друкувати великий роман В. Винниченка п. з.: „По—свій". з житя сучасного українського громадянства.

Передплата в Австрії виносить 6 корон на рік, 3 корони на пів року, поодиноке число 60 сотиків; в Америці і Канаді 2 доляри річно.

Число на оказ посилаєть ся за надісланєм почтових марок за 60 сотиків.

Передплату з Австрії, Німеччини, Америки і Канади належить посилати тільки на адресу **Адміністрації часописі „Добра Новина", у Львові, ул. Сншинського ч. 14, 4. (Австрія, Галичина).**

„Добра Новина", ілюстрована просьвітно-наукова та суспільна часопись, виходить у Львові два рази на місяць (річна передплата $1.50. Адреса редакції та адміністрації: Львів, ул. Скшинського ч. 14, 4.

Зміст 7-го числа (з дня 5. цьвітня), яке в цілости присьвячене 300-літньому ювилеєви московських царів Романових, є такий: Заспокоєна країна в день 300-літя її „миротворців" (ілюстрація). — З поезій Івана Франка: І. Багно гнилеє. II. Тюрма народів. — Вибір першого Романова (ілюстрація). — Під Московським ярмом. — „На вулькані", вірш. — Портрет першого Романова. — Московські царі і Україна. — Рік 1654: „Наступає чорна хмара" (ілюстрація). — Царські порядки в народній лісні. — Російські піраміди (ілюстрація). — Ювилейний сон царя (ілюстрація). — Кровава історія московських царів. — Наші образки. — Ранок сьміяв ся... — Захланність московських попів. — Віруваня старинних народів.

Отсе ювилейне число можна дістати в адміністрації „Доброї Новини". Воно дуже надаєть ся до поборюваня цареславного руху серед нашого народу.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА" В ГАЛИЧИНІ.

Олвейн, Айова. В неділю 16-го марця с. р. навістила велика радість члена відділу 78 Р. Н. Союза Михайла Куцика і його жену, бо того дня охрестили свою донечку. Отже на тих хрестинах було досить гостий, котрі забавляли ся дуже прилично. При тій нагоді я попросив у тих гостий о добровільну складку на „Рідну Школу". Слідуючі товариші зложили на мої руки: Олексюк С. В. і Олексюк С. М. по $2.00; Рашковецький В., Гуцул В., Гуцул Н., Гуцул Д., Гуцул Лукин, Гуцул Лесь, Олексюк А., Куцик М. Лукиник Ю., Никифорук М. і Ткачук С. по $1.00.; Рудик Й., Буждиґан Т., Заячковський В. і Косінський Й. по 50 цнт. — Разом $17.00

Заячковський і Косінський обидва обряду латинського, або сказавши Поляки, котрі жертвували на руську школу по 50 цнт. За то складаю їм сердечну подяку, щоби за кождий їх цент Бог нагородив їм в десятеро більше. І Вам, висше поданим Братям, сердечно дякую за Вашу лепту. — Зібрав і подав Василь Рашковецький, секр. від. 303 Р. Н. С.

М. Гордійчук, Норвуд Масс.	$1.00
На хрестинах у п. А. Савулича в Алден, Па. зложили отсї добродії П. Рішко і М. Кашуба по 50 цнт.; М. Рудавський, Г. Яхвян, А. Фудяк, С. Репак, М. Морак, М. Волошинович, І. Красівський, І. Жовнірчик і А. Савулич по 25 цнт.; Фенна Синчакович 20 цнт.; Марта Тиман 10 цнт. — Разом	$3.55
Зібрав М. Кашуба, дякоучитель.	
Читальня „Просьвіти" в Вілксбері, Па.	7.50
Осип Стеткевич, Джерзи Сіти, Н. Дж., замість сьвяточних желань	$2.00
Оголошено в ч. 16. „Свободи"	$21.31
Загальна квота	$52.36

ЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКО-РУСЬКУ БУРСУ В ГОРЛИЦЯХ.

На відвідинах п. Трофима Підлипчака по страшній катастрофі, яку він перебув з своєю жінкою, ратуючи польські діти з води, коли то вони обоє мало не стратили свойого житя — зібрав п. Іван Нецьо отсї датки: Т. Підлипчак, Я. Грабар, І. Горбаль, Д. Грабар і І. Нецьо по 50 цнт; П. Цурик і А. Панчишин по 25 цнт.; Ю. Філь 10 цнт. — Разом	$3.10
о. Д. Хомяк, Сімпсон, Па.	$2.00
Юлія Цуцура, Іст Орендж, Н. Дж.	$1.00
Оголошено в ч. 16. „Свободи"	$77.76
Загальна квота	$83.86

Сю квоту ($83.86) відіслано на руки о. Менцінського в Маластові дня 24. цьвітня 1913. (Число посьвідки 4305756).

ЖЕРТВИ НА „РІДНУ ШКОЛУ" В АМЕРИЦІ.

Читальня „Просьвіти в Вілксбері. Па.	$7.50

ЖЕРТВИ НА ФОНД М. СІЧИНСЬКОГО.

Іван Іляш, Шікаґо, Ілл.	$1.00
Василь Іляш, Шікаґо, Ілл.	$1.00
Разом	$2.00

КВАДРАТОВІ МЕТРИ НА УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОД У ЛЬВОВІ.

Іван Косивин	1.00

СПРОСТОВАНЄ.

В „Кінцевім справозданю" ліквідаційної комісії розвязавшого ся товариства „Руский Народний Дім в Америці" (гл. ч. 17. „Свободи", ст. 11.) подано в розходах, що дня 20. серпня 1907 р. Іван Ардан побрав за оголошеня і роботи $190.02. Сю позицію простуєть ся тут о стільки, що згадану в горі квоту одержала Ruthenian Publishing and Exchange Co., а не д. І. Ардан. — Ліквідаційна комісія.

ЗМІНА АДРЕСИ.

Руська Книгарня в Скрентон, Па. зістала перенесена на головну улицю, на ріг Лакована і 7 евеню, обік стації C. R. R. of N. J., до великого штору і є отворена від 8 години рано до 9 вечером, а в неділю від 12 до 2 пополудни. Почтова адреса така: Ruthenian Book Store, 701 W. Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

Великі Всенародні Вечерниці

устроєні заходом місцевого Народного Комітету при співучасти всїх Товариств і Брацтв в честь Вп. п. Делегата С. Демидчука на дохід Рідної Школи в Галичині

відбудуть ся

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 11-ГО МАЯ С. Р.

о годині 7-ій вечер, в великій „Elks-Hall" на розї Henderson & York Sts в Jersey City, N. J.

ПРОГРАМА:

1) Вступне слово .... п. С. Ядловський
2) Думи мої .... хор мішаний
3) Промова Шановного Делеґата, п. С. Демидчука, котрого впровадить і повитає іменем громади місцевий парох ...... Всч. о. А. Улицкий
4) Не згасайте ясні зорі .... хор мішаний
5) Привіт від Товариств виголосить ...... п. А. Савка
6) Прийди весно .... хор мішаний
7) Реферат в справі Народного Дому в Джерзи Сіти виголосить .... п. Ст. Милянович
8) Не чужого ми бажаєм (дует) відсьпівають пп. Ів. Самуїл і Вол. Каськів
9) До живих і мертвих (декл.) .... п. Петро Костів
10) Зазвенїмо .... хор мішаний
11) Кінцеве слово виголосить .... п. С. Демидчук

ВСТУП НА ГАЛЮ ЗА ОКАЗАНЄМ ВІДЗНАКИ З НАПИСЕЮ „РІДНА ШКОЛА". — ВІДЗНАКИ МОЖНА БУДЕ НАБУТИ ПРИ КАСЇ ВІД ГОДИНИ 6-ОЇ ВЕЧЕРОМ.

Дорогі Родимці!

В чиїх жилах бє руська кров, в кого серце не затвердле, хто чує ся сином Неньки-України, хай прибуде на се народне сьвято і своєю присутностю почтить Шановного п. Делеґата.

Народний Комітет.

Дмитро Маногон.

Конскрипція.

При дверях стояв жандарм і пускав до середини по одному чоловікови. В громадській канцелярії сидів за довгим столом конскрипційний комісар, а коло него розвалив ся на кріслі польський сьвященик, що нарочно задля конскрипції приїхав сюди з поблизького місточка.

По-дальше від них, під вікном, сидів начальник громади.

— Мой, не пхай ся один з другим! Маєш ще час до вечера! — кричав жандарм до людий. — По одному лиш! Гай, ідіть ви!

— Як називаєте ся? — спитав чоловіка конскрипційний комісар.

— Іван Когут.

— Якої ви віри: польської чи руської?

— Римо-католицької, — відповів Іван, один з найсьвідомійших людий із села.

— Значить ся польської! — поправив його комісар. — Но бачите! Ви вже не молодий чоловік, а досї не знаєте свого власного назвиска.

Іван здивований глянув на комісаря.

— Як ви називаєте ся, як?

— Іван Когут!

— Не так, ґаздо!

— Ба так, пане!

— Чоловіче, знай се: ти як Поляк, не можеш називати ся Іван Когут, але Ян Коґут. Отсе є правдиве ваше імя.

Когут засьміяв ся.

— Пане комісар! Мій тато не був Коґутом, тай я ним не хочу бути. Моє імя Іван Когут і так прошу мене записати. Впрочім я є Русином, бо й моя розговірна мова є руська.

— Що? — червоніючи від гніву, крикнув лютий ксьондз. — А де ти ходиш: до церкви чи до костела?

— До костела.

— А який ти кажеш „отче наш": польський чи руський?

— Польський.

— А чому гавкаєш, що ти Русин?

— Я не знаю, хто з нас обох гавкає, — відповів спокійно Іван.

— Мовчи, дурню! — закричав комісар.

— Сейчас його арештувати! — приказав комісар, звертаючи ся до жандарма.

— Вже ми знаємо самі, як тебе записати. Диви, він ще пискує!

Жандарм приарештував Когута і відпровадив його до сільського арешту.

— Далї! — крикнув комісар до людий.

Чоловік, що приходив тепер на чергу, якось не мав відваги приступити до комісаря. Подав ся в зад і зробив місце другому. Сей приступив до стола.

— Як називаєте ся?

— Петро Майданський.

— Не Петро Майданський, лиш Пйотр Майданьскі, — крикнув на него комісар. — Се-ж прецінь чисто польске прізвище.

— Я, пане, Русин! Ходжу до церкви і...

— Ти здурів, чоловіче? — перервав йому комісар. — Який ти Русин? Твоє родове призвіще, розумієш? — твоє імя найкраще каже, хто ти є...

— А звідки, пане, ви знаєте мій рід?

— Мовчи, бо зараз підеш там, де Когут пішов.

Комісар питав дальше і записував все те, що до конскрипції належить.

— Можеш відійти вже! Далї!

— Та як ви, пане, мене записали: Поляком чи Русином? — поспитав на відході Майданський.

— А тобі на-що? Шуруй звідси!

— Як то на-що? — обурював ся Майданський. — Що, ви хочете мене на старість переробляти?

— Мовчи і забирай ся!

— Бо я таки Русин! — говорив вперто чоловік. — Ви не по правді пишете!

— Арештувати сего бунтівника! — закричав лютий комісар.

Жандарм приарештував і Майданського. А коли виводив його з канцелярії, всї люди, що були в сїнях і на подвірю, вийшли на толоку. Комісар кликав людий до конскрипції, та вони не йшли. Боялп ся арешту.

Тимчасом па дорозї показав ся учитель. Перейшов місток і завернув до громадської канцелярії.

— Ви вже всї записали ся? — поспитав учитель людий.

— Де там, пане! І ви не йдіть, бо зараз заженуть вас до арешту.

— Як? Чому? — поспитав цїкавий учитель.

Люди обступили учителя і почали оповідати. Ще не довели до кінця свого оповідання, як з канцелярії вийшов жандарм і скорим кроком подав ся до людий.

— На бік! — крикнув жандарм.

Люди зробили йому місце. Жандарм став перед учителем.

— В імени права арештую Вас!

— За-що? — поспитав здивований учитель.

— Се моя річ! Ступайте наперед до канцелярії.

— Що ви бунтуєте людий? — крикнув комісар на учителя, коли він лише показав ся на порозї.

— Я людий цїлком не бунтую. Вони самі бунтують ся через ваші безправства.

— Чуєте, як він відповідає? — підхопив ксьондз.

— Таке ми з тим паном завше маємо. Він і мене злодієм робить! — вмішав ся війт, вірний поплечник старости і дідича.

— Що ви говорите? Я вас зараз скажу закувати! — звернув ся комісар до учителя.

— Се вам вільно! — відповів лагідно учитель.

— Відпровадити сего пана до арешту! — приказав комісар.

Жандарм виконав даний йому розказ.

Комісар з ксьондзом відійшли до другої хати на нараду. По часі прийшли назад. Видно, були вдоволені, бо усьміхали ся до себе.

— Слухайте, — звернув ся комісар до війта, — йдіть на двір і скажіть людям, що я через бунт перериваю конскрипцію. В село прийде дванайцять жандармів і аж тоді почне ся конскрипція дальше.

— А ви, пане вахмайстер, — говорив дальше комісар, — ще сегодня відпровадите всїх трох бунтарів до старства.

Жандарм салютував, відбираючи розказ. Ксьондз взяв комісаря під руку і повів його до двора.

Іван Франко.

Притча про рівновагу.

Був собі раз цар могутний,
Мав гурток дружини путний,
І ще й настрій щомінутний.

Коли доля їм щастила,
Втїхи в хату напустила, —
Край усміхом навістила,

То без суму і зневіри
Всї гуляли під гук ліри
І не знали краю й міри.

І як доля іскривить ся,
Косим оком подивить ся,
Горе втїсь спротивить ся, —

О, тоді по їх звичаю
Не було кінця ні краю
Смуткови, плачу й одчаю.

Отже раз в такій годині
Дїд, що просить милостині,
У царя був у гостині.

Раз прийшов, там танцї, крики,
Регіт, скоки і музики,
Мов безумних дім великий.

Всї вертять ся, плещуть, скачуть,
Мов ворони в гурті крачуть,
Дїда мов зовсїм не бачуть.

Дїд постояв остовпілий.
„Чи ви всї тут поцапіли?
Розходились, аж попріли!"

Дїд склонивсь. „Мир сему дому!
Я прийду собі потому."
І пойшов у дні шестому.

Бачить: всї немов отруті,
Мов терпіли-б муки люті,
Охають у дивній скрутї.

Цар сам мов прибитий ходить,
Мов на погребі заводить,
Смутки сїє, сльози родить.

Дїд аж крикнув: „О на Бога!
Що тут за печаль премнога?
Що за плач? Яка трівога?"

Цар знай хлипа: „Горе, горе!
Всїх нас лихо переборе!
Всїх залле роспуки море!"

„Що за горе?" — дїд питає,
Та ніхто гаразд не знає, —
Плачуть всї, то й він ридає.

Каже дїд: „Вельможний царю, —
Дам вам раду на сю чвару, —
Не цурайтесь мого дару.

Ось вам перстїнь — не коштовний,
З бронзи литий, не ґустовний,
Але він розради повний.

В добрій чи лихій планетї
Завше майте на прикметї
Напис на його сиґнетї."

Цар: „Якої-ж хочеш плати?
Бо-ж не слїд, щоб цар богатий
Мав від дїда дар приймати."

Дїд: „Візьми, ласкавий пане!
Се тобі за скарби стане.
А менї се зовсїм тане."

Дїд вклонивсь і вийшов з хати,
Цар же напис став читати
І безмірно реготати:

„Що бувало, те манеть ся,
Що не було, ще станеть ся,
А що есть, усе минеть ся."

„От то мудрість!" — закричали,
І з царем всї реготали, —
„Ми-ж се все й без дїда знали."

Та подумавши по хвили
Разом очи всї спустили
І носами покрутили.

Цар же, як прийшла турбота,
Або радість і охота,
Не рвавсь, мов слїпий до плота.

Лиш на дїдів перстїнь гляне
Тай згада: „Добро й погане,
Все минеть ся і знов настане."

І де гнїв був і неввага,
Пристрасть, лютість, дика спрага,
Там приходить рівновага.

Московські царі і Україна.

(З нагоди 300-лїтнього ювилею панованя царів Романових на московськім престолї)

Гучно, шумно та крикливо обходили щойно в цїлій Росії московські чорносотенцї та завойовники й грабіжники чужих земель і народів разом з полїцією, жандармами та шпигунами 300-лїтний ювилей царів Романових, себто сю хвилю, як триста лїт тому назад, 1613 р., засїв на московськім престолї перший цар з боярського роду Романових.

Уся чорносотенна Росія мала з чого радїти. Бо за той час 300 лїт Москва з маленької варварської держави стала одною з найбільших і найсильнїйших держав в сьвітї, що займає майже шесту частину цїлої земської кулї. Розбоєм, рабунком, крадїжю, перекупством підбила ненаситна Москва царів Романових величезні обшари чужої землї під своє панованє та полонила цїлі сотки народів. Як поглянути нинї на карту Росії — то аж ляк бере, скільки то чужої землї і народів опинилось під панованєм Москви. Не диво, що Росію скрізь називають збиранною накраденних земель та тюрмою народів.

Як инші землї і народи, так і Україна і український нарід дістав ся під неволю Москви через хитру її полїтику, дорогою крадїжи, робунку та підбою.

Проклинаємо нинї ту хвилину, коли славний гетьман козацький, Богдан Хмельницький, знесилений довгими війнами з проклятої памяти езуїтсько-шляхотською Польщею, зневірений у власні сили, не бачучи ніде ратунку для України, піддав її Москві в 1654 році.

Хмельницький вірив у те, що ось може „православний цар" возьме Україну в свою опіку перед наїздом Польщі та Татарви й Турка. Угодою переяславською виміг він на московськім царю присягу, що він і його наслїдники в ні чім і ніколи не нарушать самоуправи державної України та її вольностий. Але Москва й не думала про додержанє присяги. Як тільки помер Хмельницький, зараз наслала на Україну своє військо і урядників та почала господарювати так, як в підбитім краю. До дїла забирала ся вона хитро. Насамперед старала ся грішми, підкупством, лестним словом та достоїнствами з'єднати собі серед козаків сильну свою партію, котра робила би прихильний для Москви настрій на Україні. Се їй дуже добре удавалось. Знаходились запроданцї, ренеґати і люди без чести, що за гріш рідну матір і брата продавали ворогови. Як Москва позискала для себе сильну партію серед козацтва та народу, почала тоді назначувати українських гетьманів таких, яких сама хотїла і які були їй на руку. А що далї, то касувала помалу, але крок за кроком вольности України та її права. Правда, розумнїйші українські гетьмани, бачучи, куди Москва пре, піднесли явний бунт проти неї. Найбільше і найгрізнїйше для Москви повстанє викликав гетьман Мазепа, котрий звіїшов із тодїшним шведським королем Карлом XII. у спілку, аби тільки Україну від проклятої Москви відвоювати. Але повстанє скінчилось нещасливо для України. Під Полтавою в 1709 р. побив цар Петро І. зі своїм військом та частиною козацького запроданого війська гетьмана Мазепу. Під Полтавою прийшов кінець Україні. Чого не доказав Петро І, то зробила царица московська Катерина II — ся „коронована ледачиця", як її скрізь задля її ледачності називають. Вона зруйнувала запорозьску Січ, знесла козацьке військо, скасувала останки вольностий України, завела панщину, завела по Україні московські школи, уряди та порядки. Останні гетьмани України конали в Сибірі і в московських тюрмах а чорний, бідний люд стогнав в ярмі панщини.

Так Москва занапастила долю України, а нарід український в своїх думах і піснях кровавими сльозами проклинав московських коронованих лотрів та московську неволю на Україні.

Але сього Москві було за мало. Вона забажала, аби по українськім народі і слїду на сьвітї не стало. Вона послала на найбільше його добро, яке нікому ні війна, ні огонь, ні вода не може забрати. Вона напосїла ся на рідну мову українського народу. Царським указом з 1876 року заборонила Москва писати і друкувати по українськи. Навіть сьвяте письмо не дозволила печатати на мові українського народу. І той указ удержав ся аж до часу революції в Росії.

Одначе ніяких найменших прав не має нинї український нарід під Москвою. Не має навіть анї одної своєї народної школи. А всякий рух народний, який проявляєть ся на Україні після революції, нищить і давить проклята Москва без пощади.

Отож, коли московські грабіжники обходили щойно 300-лїтний ювилей панованя в Москві царів Романових, то для нас Українцїв є той ювилей чорним ювилеєм московського рабунку на Україні, ювилеєм нашої неслави та майже 300-лїтної неволї московських опришків і злодіїв на нашій землї.

Але всякій неволї прийде свій час. Прийде час, коли і московська тюрма розлетить ся в руїни а з неї вийдуть на сонце боже, на волю заковані московським царатом поневолені народи Росії. Прийде час, коли в ряді визволених народів встане вольний і незалежний український нарід.

Аби тільки ся радісна хвиля прийшла як найскорше!

Готуймо ся до сеї хвилї, вщіпляючи ненависть до всякої неволї, а в першій мірі до Москви і її синів, що держить міліони нашого народу в Росії в найтяжшій неволї а тут, під австрійським панованєм годує серед отуманених московськими запроданцями братів наших — зраду власного народу!

„Добра Новина".

10 за 5 цнт.

Всі побивають ся за NEBO корково закінченими циґаретками.

Кождий продавець розпродує НЕБО циґаретки з кождим днем що раз більше.

P. LORILLARD CO. 1760 ESTABLISHED

50 цт. ТИЖНЕВО!

Продаємо говорячі машини Victor і ґрамофони Columbia до всіх частий Злуч. Стейтів і Канади на легкі тижневі сплати по 50 цт., або по 2 дол. місячно. — Пішлемо Вам враз з машиною ґваранцію на письмі на 5 літ, що вона буде через той час в добрім стані. — Недавно отрималисьмо великий вибір найновійших подвійних рекордів так руських як і польських по ціні 65 і 75 центів за штуку. — Пишіть до нас по катальоґ машин і рекордів, а ми Вам пішлемо даром.

SAUL BIRNS
117 Second Ave., New York, N. Y.
Dep. 1.

LOXOL
PAIN-EXPELLER
ALCOHOL 49%
F. AD. RICHTER & Co
NEW YORK
REMEDY FOR RHEUMATISM
GOUT · NEURALGIA
LUMBAGO · COLDS
PAINS · BACKACHES
SPRAINS & BRUISES

Коли відчуваєте перестуду, не занедбуйте, але сейчас уживайте Пайн Експелєру.

Фарми дуже дешево на продаж

близько від Ню Йорку, близько міста, фабрик, шкіл, шторів, почти, пів години до стріткари, стації желїзничої (дипа), руської церкви — на легкі сплати, з інвентарем або без. Кождий Deed провірюю, за чесний бізнес ґарантую.
16-19

V. MAZURKIEWICZ,
Notary public (нотар публичний)
189 Ave. C, New York.

РОДИМЦІ! ЧИТАЙТЕ І ДРУГИМ СКАЖІТЬ!

Руський музикант.

ДОСТАРЧАЄ МУЗИКИ НА БАЛЇ, ПРЕДСТАВЛЕНЯ, КОНЦЕРТИ, ПІКНІКИ І ВЕСІЛЯ.

Dmytro Melnyk,
338 E. 9th Str. Room 14. NEW YORK, N. Y.

Wisconsin Land Co.

отворила 35 тисяч акрів землї до продажи

Продаємо від 10 до 20 долярів за акер, 40 акрів і більше. Лише четверта часть належитости готівкою, решта на виплат, 6 процент. — Хто хоче мати свою хату, фарму і жити в найздоровійшім стейтї, най купить у нас землю. — З роботи, яку даємо кождому купуючому у нас, можна виплатити куплену землю. 26
Прибудьте самі або пишіть на адресу:

GEO. SHULTZ,
1255 W. HURON STREET, CHICAGO, ILL.

ЮЛЇЯН ПАВЧАК

119 N. 4th Street, BROOKLYN, N. Y.

Руський характеризатор, випозичає всякого рода українські костюми і характеризує по низьких цінах. Замовлєня приймає найменче 14 днів
4— перед представленєм.

Єсли маєте слабий зір, терпите на запалєнє очий і біль голови, або єсьте загрожені слїпотою, удайте ся по пораду до

ОКУЛЇСТА

45—18 **L. FRIEDNER-A O. R. D. O.**
29 Newark Ave., побіч Cooper Pl., Jersey City, N. J.
Відповідно до зору окуляри від $1.00 висше.
Спеціяльність: Окуляри для шкільних дїтий.
Направляє шкла. Ґарантія запевнена.
Отворено від год. 8 рано до 8 вечер.

ДАРМО!

13—
Фоноґраф, мужеську або дамську годинку, годинник столовий з музикою, гармонію, машину до писаня, сервіс — єсли хочете дістати цїлком дармо як дарунок, пишіть сейчас по безплатні інформації, залучаючи марку на відповідь.

ENGLISH-ASIATIC TOBACCO CO.,
Dept. A. 26, 115 E. 7th St., New York City

ВАЖНЕ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ КРУЖКІВ.

Приймаю замовленя на народні, українські і иншого рода костюми та потрібні прибори характеризаторські як перуки, волося, шминки і т. и. по дуже приступних цінах. Хто хотів би випожичити сї потрібні річи до театральних представлень зволить прислати замовленє що найменше на 8 днів перед представленєм на слїдуючу адресу: MRS. E. UHORCHAK, 66 Sussex Str., Jersey City, N. J.

Слухайте панове! Не дайте себе визискувати! Чи знаєте про те, що шифкарти подешевіли? Хто їде до краю, сей нехай не платить більше як 25 дол. за шифкарту! Тілько належить ся! Тілько ми беремо! Експресові пароходи! Пишіть тілько до нас! Довідаєте ся правду!!!

25 ДОЛЯРІВ ШИФКАРТА ДО КРАЮ

Ос бикакти! Домовий харч! Даємо нічлїг! Відставляємо пакувки! Вираблюємо вільний переїзд через границю! Шукаємо за костумерами аби їх вдоволити а не визискувати! Переконайте ся! Шлїть завдатку 3.00 дол. до повисшої цїни або пишіть по інформації.

$26 дол. ШИФКАРТА З КРАЮ ДО АМЕРИКИ $26 дол.
AMERICA EUROPE CO., 16 Greenwich St., New York City.
Число телєфону 4548 Rector.
А хто хоче тілько за сїм долярів поїхати до краю на найлїпших шифах, нехай напише на адресу FELDMAN Labor Agency, 16 Greenwich Str., New York.

Знаменитий тютюн до куреня

"BULL" DURHAM

Скрутите сорок циґареток з 5-центового мішочка.

Найбільше уживаний тютюн міліонами робітників і сотками богачів. Він вдоволяє кождого, як ніодин другий тютюн.

Звичайні готові циґаретки коштують 5 центів.

Десять ліпших циґареток коштує 10 центів.

Десять дорогих циґареток коштує 25 центів, а з 5-центового мішочка „Вул Дургем" скрутите 40 найліпших циґареток. — Пачка паперців даром.

Blackwell's Durham Tobacco Co.
STOCK OWNED BY THE AMERICAN TOBACCO COMPANY

Найславнїйший руський спеціяліст

Д-р. Б. ГОГЕНБЕРҐ,

знаний всїм і в найширших кругах уважаний тепер за найлїпшого руського і американського лїкаря. Др. ГОГЕНБЕРҐ відбув студії медичні в першорядних університетах і шпиталях в старім краю, а довголїтною тут своєю працею здобув собі найбільшу славу і вдяку много тисячів виздоровлених, які одиноко йому лише завдячують своє здоровлє.

Нехай жалує щиро кождий хорий, який не знає ще д-ра Гогенберґа і добре тямить о тім, що здоровлє можна відзискати через лїченє виключно одинокого лише д-ра Гогенберґа.

Др. Гогенберґ лїчить з найлїпшим все успіхом уцтиво, совісно і дешево всякі недуги голови, горла, легких, чахотку, біль під грудьми, недуги серця, всякі терпіня жолудка, міхура і нирок (почок)

Лїчить недуги жіночі як: неточности, кровотоки, білі уплави, блїдницю, п логові болї.

Всї недуги мущин хочби застарілі: уплив насїня, недостаток мужеської сили, ломанє ніг, костий, болї в крижах, заражене крови найпевнїйшим середником проф. Ерлїха „606". Посїдає наймоднїйші машини електричні і лїчить ревматизм, недуги нервові і слабість сьв. Валенті.

Довершує найтяжші операції при помочи знаменитого хірурґа з Відня. Хто бажає здоровля і добра, нехай зголосить ся особисто або листовно, залучаючи двоцентову марку на відповідь. 11—

DR. B. HOHENBERG,
608 E. 6 STREET, Телефон: Orchard 3615. NEW YORK, N. Y.

Хто не вірить, нехай читає потверджений нотарем лист.

Поважаний Докторе Гогенберґ!

Почуваю ся до милого обовязку подякувати Пану Докторови за так скоре і цїлковите вилїчене. Через два роки зносив я мою недугу і нещастє і на дармо лїчив ся у всяких докторів, які наочно мене оглядали. Др. Гогенберґ лиш на мій листовний опис вилїчив мене скоро і з біди увільнив. Нехай Господь Бог дає здоровлє Докторови Гогенберґови, аби міг ще більше хорим помагати. M. H. Minersville, Pa.

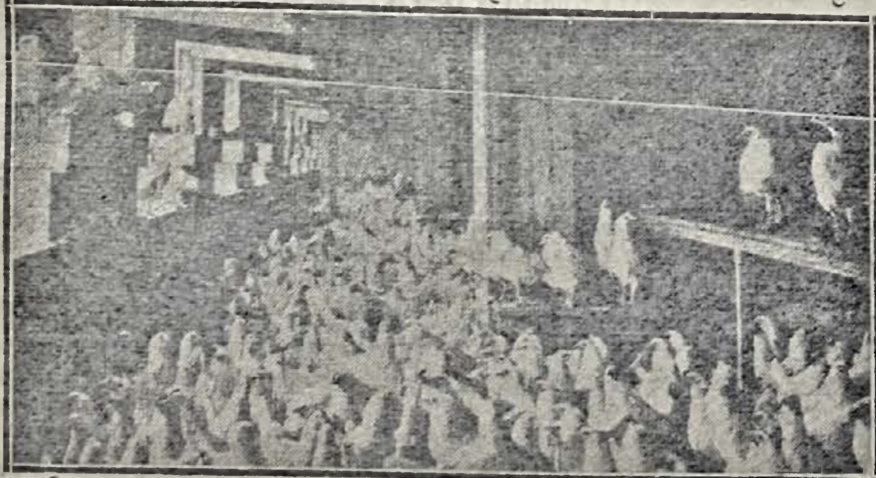
ЧИТАЙТЕ І КОРИСТАЙТЕ! ХТО ПРОЧИТАЄ, НЕ ПОЖАЛУЄ.

Родимцї! Весна вже прийшла, а неодин з Вас думає, що варто би закупити собі кавалок землї в Америцї. Закупити, але де? В Америцї продають земель немало, але все то десь на Вестах, де наш чоловік заледво там дістане ся.

Родимцї! На що Вам купувати землї в пустинях і жити між чужими, де анї Ви анї Ваші дїти не почуєте своєї рідної мови.

Родимцї! Неодин з Вас читав, неодин чув про першу руську кольонію в Вест Мілвіл, Н. Дж. Ся кольонїя показала ся найвідповіднїйшою для нашого народа, бо землї, які ми попарцелювали і продаємо нашому народови, суть відповідні і дуже гарні. Переважно управляють тут ярину і годують кури. Ми випродали вже богато землї. До сего часу у нас закупило землї около 160 фамілїй. Хто йно огляне наші землї, то зараз купує, бо видить перед собою велику будучність. Ніхто не обавляє ся, що прийде йому тут за тяжко розпочати фармерство, а то тому, бо наші землї лежуть в середнї межи кількома містами, а в кождім містї є богато фабрик. Кождий о тім знає, що при великих містах і при фабриках є велика будучність. Нашого народа вже богато поспроваджувало ся до Мілвіл. Недавно зорґанізували собі два Братства, в Мілвіл і в Бріджтон і оба Братства приступили до Р. Н. Союза. Міста Мілвіл і Бріджтон граничуть з нашими землями, мають богато ріжних фабрик, так що для мущин,женщин і дорослих дїтий роботи тут все єсть подостатком. Як до Мілвіл так і до Бріджтон комунікація що-годинна. 23-го лютого 1913 р. анґлїйська ґазета-денник „The Inquirer" широко пише про Мілвіл; говорить, що Мілвіл єсть одно з найгарнїйших і найздоровійших міст у Сполучених Державах. Пише, що Мілвіл має всьо: церкви, низші і висші школи, банки, театри, і 70 процент мешканців мають свої власні доми. Пише, що в Мілвіл заробляють люди денно від $1.25 до $5.00. Пише, що мілвілські горожани старають ся дуже про розвій свого міста і т. д.

Родимцї! Подумайте, чи не добре о кілька бльоків від такого великого міста мати свій власний кавалок землї, і свою хату, і мешкати поміж своїми братами. Богато, богато нашого народа забирають чужі. Продають їм землї, як повисше сказано, в пустинях, а тут продаємо землї близько міст, близько фабрик, і до сеї пори закупило велике число народа, і хто йно тут спровадить ся, чує ся якби в родиннім краю.

Фарма з курми, що доставляє яйці на торги до великих міст.

Родимцї! Чому не дивите ся на чужі народи, приміром на Італїйців, Нїмцїв, Жидів і инших, як вони кольонїзують ся, як вони один за другим тягнуть ся, бо потім з того творять чудову оселю та сильні орґанїзації. Наш Русин також межи них пхає ся і підпомагає чужих. Наш Русин видить і дуже добре знає, що попертя від чужих нїколи не дістав і не сподїє ся дістати.

Родимцї! Ми зкольонїзували велике число наших братів, за то наша Компанїя поназивала кілька стрітів по руськи. До сего часу маємо вже: Шевченко Стріт, Франко Стріт і кілька инших, і де йно зачне свої обшари парцелювати, то думає дальше свої стріти називати по руськи.

Родимцї! Чи то не добре, єсли буде під руською назвою всьо? Русини, котрі вже поспроваджували ся до Мілвіл, задумали тепер орґанїзувати руську гр.-кат. парафію. Ся орґанїзація, сподїєм ся, піде поступово, бо наша Компанїя під сю інституцію дарує пять акрів землї.

Родимцї! Хто йно з Вас думає про закупно землї, то нехай не відкладає, лише най чим скорше приїзджає. Нехай не дасть ся перебічи другим. Наколи приїдете, то о всїм дізнаєте ся від тих, що вже замешкали в Мілвіл. Перед приїздом просимо нас повідомити на понизшу адресу.

Пишіть по руськи, бо в нашім бюрі занимають уряди Русини. C105

THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,
441 DREXEL BUILDING, 5th and Chestnut Streets, PHILADELPHIA, PA.

Одиновий руський адвокат на цілу Америку

Доктор прав

ЮЛЇЯН ЧУПКА

полагоджує всї справи американські. Понеже др. Ю. Чучка був адвокатом в Галичині, длятого полагодить Вам найлїпше всї справи процесові, спадкові і військові в Галичинї, спорядить повновласти, контракти і всї правні документи і перепровадить інтабуляції. Адреса:

Dr. JULIAN CZUPKA,
P.O 372. 3 N Main St., Wilkes Barre, Pa.
LUZERNE Co.

Важне
для сьпіволюбивої Публики.

Г. Е. Смоленський

має на складі всї українські театральні твори а також музичні партитури до всїх українських представлень. Кромі сего маю всї українські твори (композиції) музичні для ріжних хорів і сольові кусники на ріжні голоси. Маю також всї українські композиції до слів Івана Франка.

Повідомляю всї Аматорські Кружки і сьпівацькі Товариства, що маю Великий Катальоґ, в котрім найдете все, що лиш захочете. Хто хоче мати сей Катальоґ, нехай пришле почтовими марками (стемпсами) 10 цт., а я сейчас вишлю його на означену адресу.

Заразом повідомляю, що хто хоче мати „Гамалія" на хор мужеський, нехай пришле 35 цнт. в стемпсах, а я сейчас вишлю. 17-20

Удїляю лекций сольового і хорального сьпіву та музики.

H. E. Smolen (Smolensky)
19 W. 112 St., New York, N. Y.
Телефон: Harlem 6660.

ПЕТРО ЯРЕМА

руський погребник

випозичає керичі на весіля, хрестини і всякі другі забави.
115 Ave A., New York, N. Y.
Телефон. Orchard 2568.

Хочете їсти? і то їсти страви якими любували сьте ся в старім краю; хочете перечитати старокраєве „Дїло" і америк. „Свободу" — словом, єсли хочете перебути весело та безжурно хвилю, то зайдіть до

Григ. Кокошки

327 E. 14 St, New York.

Є се одиноке в Ню Йорку місце, де можете стрінутись з многими нашими передовими людьми. 16-

---

Лїчіть свої зуби у

Д-ра Бернгарда
Кіршенбаума
дентиста,
знаного звиж 10 лїт.

29 1st St., cor. 2nd Avenue,
NEW YORK, N. Y.
Говорить по руськи.

Руський будівничий

РОДИМЦЇ! Чи Ви знаєте, що на руській колцонїї в Millville, N. J. маєте свого власного будівничого? Я побудував вже кілька домів за дуже низьку ціну. Будую гавзи від $200.00 і висше. Родимцї! Єсли спроваджуєте ся до West Millville а маєте замір побудувати ся, то не шукайте чужих а удавайте ся лишень до свого.

Onufrey Hnatiuk,
33 Sparp St., Millville, N. J.

R. J. Glick Аґент асекураційний від огня.

Офіс находить ся в WILLIAM McCONNEL BUILDING
SHAMOKIN, PA.

ДАРОМ! ДАРОМ! ДАРОМ!

Сей подвійний рекорд, з одної сторони музика а з другої сторони пісня, може дістати зовсім даром кождий, хто має фоноґраф. Напишіть до нас а ми вишлемо Вам сей подвійний рекорд.

HOFFMAN BROS.
77 Second Ave., Dep. 8. **New York City**

Русини Пітсбурга!

Чи Ви знаєте

що гроші, то сила?

Старайте ся пізнати та нічніть складати свої ощадности в стейтовім банку на розї вулиць

Carson і 14-ої.

Сей банк є одним з найстарших і найпевнїйших банків, що цїлковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші **церковні, братські, сирітські** і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів..

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ, на найлїпші лїнії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсі.

German Savings & Deposit Bank
cor. 14th & Carson Sts.,
South Side Pittsburgh, Pa.

И. Е. Рот, през, А. П. Міллер, кас.
Ол. Бучак, урядн. банк.

ЖІНКИ! Одинока руська школа, де можна вивчитись акушерії. По скінченю науки видаємо державний дипльом, важний на цїлу Америку. Провадимо шпиталь, в котрім лїчимо всякі хороби, а переважно недуги жен, не маючих дїтий.
Адреса: **International College of Midwifery and Hospital**
213-215 Pittston Ave, Scranton, Pa. Dr. KULCZYCKI.
Phones: Old 4974, New 1553.

Богата продаж укр. і російськ. книжок і ґазет.

Історії, біблії, молитвенники, книжки наукові, сонники. сьпіванники. календарі. букварі. романи, повісти, оповіданя. байки і др. Цїни дуже низькі. Катальоґи висилаємо даром.

WASIL STARON, 530 E. 6 St., New York.

ПРОЧ ЗІ СМУТКОМ!

Веселу забаву буде мати той, хто спровадить собі наш красний ҐРАМОФОН. Даємо на виплату по 10 цнт. денно.

Єсли зобовяжете ся платити 10 ц. денно, то пішлемо Вам на кредит дуже гарний **ҐРАМОФОН ПЛИТОВИЙ** враз з 16 рекордами (32 кусники) всїляких пісень, вальців, польок, мазурів, маршів і т. д. які собі самі виберете. Доброту наших ґрамофонів ґарантуємо кождому на письмі. **МАЄМО НОВІ СПЕЦІЯЛЬНІ РЕКОРДИ РУСЬКІ,** як також **КОЛЯДИ І МУЗИКИ НА РІЗДВО:** Пишіть сейчас по катальоґи і інформації, залучаючи марки на пересилку до.

LIBERTY COMMERCIAL CO., 343 E. 9 St., New York, N. Y.

ПОДЯКА ДЛЯ LIBERTY COMMERCIAL CO.

Поважані Панове!

Ґрамофон враз з рекордами я отримав і дуже менї подобав ся. Жичу Вам з цїлого серця, абисьте як найбільше тих ґрамофонів продали, бо то суть найлїпші і найгарнїйші, які я видів. Щиро жичливий костумер

J. KWOLEK, 99-8 St., Pittsburgh, Pa.

В ДРУКАРНІ „СВОБОДИ" МОЖНА ДІСТАТИ СЛІДУЮЧІ КНИЖКИ:

Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дїтий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Злуч. Державах	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка Історія Руси	10
Коломийки	30
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів	15
Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Під прапором свободи. Вибір патріотичних декламацій	30
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релїґійні вірованя	20
Русько-анґлїйський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Сонник	30
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариська ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унія в Америці	20
Які то є люди на землї, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Молитвенники і книжки богослужебні та релїґійні.

Звичайна оправа.

Збірничок	1.30
Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надєжда Моя	1.00
Хлїб душі	60
Хлїб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Коляди	15
Молитвенник, галицький	66
Молитвослов для кат. лиць	1.20
Збірник найкрасших пісень церк.	10
Анґельський хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. I.	25
Анґельський хор, ч. II.	5

Гарна оправа.

Бог радость моя	1.40
Хлїб Душі	1.80
Хлїб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога до неба	1.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими буквами	1.80
Молитвослов	1.50
Милосердія двері	1.80

Друки.

Книжки колекторські церковні 100 штук	7.00
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Поминик за померших	10
Папір листовий з вінетами, оден	2
Книжка для опікунів хорих	1.00

Повідомленє.

Повідомляю всї братства, товариства і т. д., що я виробляю всї братські річи, як: відзнаки ріжних форм і величин, паси, капелюхи, шапки, уніформи, американські фани, народні і братські прапори, печатки, церковні хоругви і т. д. — На жаданє посилаю ілюстрації. — Удїляю безплатно всякі інформації і поради. — Єсли кому небудь з наших людий потрібно що купити, а не знає як і де, нехай удасть ся до мене, а я охотно услужу. — Єсьм довголїтним членом Р. Н. Союза. — Хто хоче купити руську або яку небудь книжку, нехай удасть ся до мене. — Котре братство замовить від мене американську фану, то не пожалує. — За всї замовленя ґарантую. Адреса:

STEPHEN KALAKUKA,
1009 N. Main Ave., Scranton, Pa.

Музика і сьпів з нот.

Хто хоче добре вивчитись грати або сьпівати з нот або навчитись дяківства і бути добрим діриґентом хору, нехай зголосить ся до мене, а я його навчу.
Моя адреса: **СТЕФАН КАЛАКУКА, 1009 N. Main Ave.,**
16-28 **Scranton, Pa.** Bell Phone 5972-J.

Позір, Русини!

Ст. Цембрівський

руський музикант

приймає замовленя на всякі забави, весїля, балї, представленя, концерти і т. д. — Адреса:
435 E. 9 St., I floor yard house
NEW YORK.

---

500 долярів нагороди

дамо кождому, хто нам докаже, що при уживаню мого ново-винайденого средства т. зв. „ANTIGERMINE" не виросте буйне волосє, борода або вуси.

Наколи Вам до сеї пори нїчого не помогло, то не відкладайте а попробуйте ще мого нового, чудового средства.

Цїна сего средства тілько **2** доляри. За успіх ґарантуємо. Письма і гроші посилайте до:

UNION MEDICINE CO.
531 Tremont Ave., New York, N. Y.

Вже вийшла з друку давно пожадана книжка:

КАРОЛЯ, чудова повість з житя сироти, 160 сторін	40 цт.
НОВІ ПІСНЇ З СТАРИМ КІНЦЕМ, пересьпіви Щипавки і Драпавки	25 цт.
ІСТОРІЯ ПРО СИРОТУ ІВАСЯ	15 цт.
НА БІЛИХ СКАЛАХ	60 цт.
ІСТОРІЯ КОЗАЧЧИНИ з образками і мапою України	80 цт.
ОБРАЗКИ З РОЗВИТКУ РУСИНІВ, популярна книжка для кождого, з образками	75 цт.
НАЧЕРК ІСТОРІЇ УКР. ЛЇТЕРАТУРИ I. і II. часть	$1.50
ЖИВИЙ ТРУП	15 цт.
СКОШЕНИЙ ЦЬВІТ, гарне оповіданє	45 цт.

Катальоґ книжок, інструментів і стереоскопів даром.

RUSKA KNYHARNIA
850 Main St., Winnipeg, Canada.

Гармонії найлїпшого виробу
Інструменти дуті і смичкові
Ґрамофони і Рекорди руські
найлїпше спроваджувати від нас.

Катальоґи висилаю кождому, хто пришле 5 цнт. на оплату пересилки.

Пишіть на адресу.

JOS. KRYGIER
3132 Richmond St., Philadelphia. Pa.

КУПУЙТЕ ФАРМИ В ВІСКОНЗІН!

Єсли хочете купити ДОБРУ ФАРМУ, не піски, скали і инші неужитки але ПРАВДИВУ, ДОБРУ ФАРМУ і урожайну землю і то за дешеві гроші, то не ходіть по ніяких агентах, які своє хвалять а чуже ганять, але йдіть просто до Люблін в середнім Вісконзінї.

Суть там ще сотки фарм найлїпшої чорної землї за дешеві гроші і на довголїтні сплати.

Фарми суть до продажи через самих властителів, які мають ще великі обшари на продаж.

Там найдете руську церков і польські костели, при яких суть і школи. Суть там фабрики деревяних виробів і численні фабрики масла і сира. Торги на всякі продукти.

Найдете там також сотки руських і польських фармерів, від яких можете дізнатись про положенє, урожай і продаж, щобисьте не думали що будете ошукані.

Просимо памятати назву міста:

LUBLIN, Taylor County, Wisconsin.

Люблін находить ся при зелїзничій дорозї „Soo" (Wis. Central).

Подорож зелїзницею з Шікаґо до Любліна коштує 6 долярів.

Приходіть скоро, бо лїпшої нагоди нїгде не найдете.

M. DURSKI
Lublin, Wisconsin.

ПОРА Й НАМ УКРАЇНЦЯМ

іти за взором других культурних народів і стати „людьми між людьми". Другі народи захвачують землї та богацтва в свої руки, строять житє і стають господарами в чужій сторонї, — а ми лише чорно працюєм і горюєм та дивимо ся, як другі богатїють нашою кервавицею

УКРАЇНЦЇ! Докажім, що й ми хочемо й потрафимо жити в своїй хатї а не комірниками. Ідім громадно

НА ФАРМИ!

Якраз заложено в чудовій околиці Стейту North Carolina,

Українську оселю

в якій знамениті услівя господарованя і чудові вигляди для нас. — Земля там знаменита і родить все — збіже, огородовини, овочі, кукурузу, бавовну, виноград і пр. Жнива там три і чотири рази до року. Підсонє прездорове; нема майже зими, а в лїтї горячо не знане. Рибні ріки і роскішні лїси. Вода чиста і здорова. Цїна 10-акрової фарми около $500.00 готівкою або на догідні сплати. Фарми сї поручають всякі господарські комісії державні і приватні, як також поселені вже там фармери. Читайте листи друковані в кождім числї ґазети.

По фотоґрафії, книжочку і інформації пишіть до:

North Carolina Trucking Co., 327 E. 14th Str., NEW YORK, N. Y.

Що пише ґазета „Star" про солодкі картофлї з нашої кольонії!

ВПОВ. ПАНЕ! 8. сїчня, 1912.

Питаєте, як ту в Каролїнї. Отже є так: сїємо 2 і 3 рази на рік, родить ся всьо добре і не маємо що нарікати. Тепер є ту тепло як у Вас в маю. Зачинаємо сїяти а бараболї будемо садити 10-го лютого, які зберемо коло 30-го мая. Якисьмо зачали фармерувати, то не малисьмо нїчого а тепер маємо 40 акрів землї виплаченої, 2 мули, ріжні порядки господарскі і іде нам, Богу дякувати, добре. Компанїя є дуже добра і старає ся нам о костел католицкий, бо тепер ходимо до костела сьв. Марії в Вільмінґтонї. Ксьондз є для нас дуже добрий і старає ся о нас кілько може. Поздоровляю Вас

(Підпис) МЕЧИСЛАВ ЯНІЦКИЙ.

ВЕСНА.

Хочеть ся дивитись, як сонечко сяє,—
Хочеть ся послухать, як море заграє,
Як пташка щебече, байрак гомонить;
О Боже мій милий, як хочеть ся жить.
Гайдамаки-Шевченко.

Простирало біле із землї щезає,
Весна уже очи свої простирає;
Воздух, що ще вчера жорстоко владів,
Нинї — мов не той став — він змяк,
[злагіднів.

Сонечко-цариця личко промиває,
Лучі — свої діти воно посилає:
„Ідіть, мої діти, весело у сьвіт,
Вірно величаву місию сповнить!

„Хай всяка травичка в гору підростає,
Риба у потоках весело гуляє!
Хай все сотворінє житєм відітхне,
До борби і праці сили набере.

„І в бідної хати віконце загляньте,
Діток худі личка ви розвеселяйте;
Хай уся природа весело всьміхнесь,
Хай радости пісня шумно пронесесь".

І діти вволили матерную волю,
Розійшлись, щоб сьвіту полїпшити до-
[лю,
Щоб живо в природі закружила кров,
В серцях запалала горяча любов.

Травичка зелена в гору піднимаєсь
Та з радости, щастя сльозою заливаєсь;
На морю нив красних филюють збіжа,
Немовби всьміхались до свого Творця.

Понад всі ті безмежні, зелені поля
Чудовий сьпівак, жайворонок підлїта;
Із уст його звінко пісонька звенить,
Здаєсь, — до самого Бога в'па летить.

От тут вкруг хатини садочок пишаєсь,
Білим мов сніг цьвітом він увесь вкри-
[ваєсь,
В садочку хлопчина весело буя,
В білій сорочині хруща здогоня.

А онде під горбом гай красно прибрав
[ся:
Його плащ прегарний — в Всевишньо-
[го ткав ся;
У тім гаю змією веть ся ручай,
Вода дзюрчить пісню: ох, як милий май!

І мати з висока глядить на долину,
Жаркими устами цїлує дитину,
Радїє цариця, бо пісня звучить:
О Боже мій милий, як хочеть ся жить!

Д. Кульматицький.

Захланність московських попів.

Жив мужик та баба і тримали собі собаку. Та раз якось розсердив ся мужик на собаку — взяв, завів її в ліс і припняв до дуба.

— Здихай, — каже.

Стоїть собака, їсти хоче, аж почала під дубом землю дерти. Дере, дере і видерла так зпід дерева землю, що, як в ночи повіяв вітер, дерево впало. На другий день пішов мужик до ліса подивити ся на свою собаку. Прийшов, дивить ся: дуб звалений, а під ним великий казан повний золота та срібла. Мужик утішив ся, побіг домів, запряг кандибку тай знов поїхав до ліса. Забрав усе богатство і собаку посадив на віз. Приїздить домів і говорить жінцї та доньцї:

— Глядіть менї, доглядайте тепер собаку. Як не будете добре її кормити, добре з нею обходити ся, то я з вами розмовлю ся!

Баби стали навипередки кормити собаку, постелили їй мягоньку постіль, доглядають, хухають, а мужик вже й нікому не вірить, тільки собацї. Де би не йшов, все вішає ключі собацї на шию.

Жила-жила собака, а далї захоріла тай здохла.

Подумав мужик, що треба собаку по християньски похоронити, взяв пятьсот рублів, пішов до дяка тай каже:

Я прийшов до тебе, щоби ти псалтиру відчитав над моєю собакою. Вона померла вчора.

— Як таки можна — каже дяк — над нечистою собакою сьвяту книгу читати?

— Та вона таки цїлком християнна була, вона тобі пятьсот рублів записала умираючи, — просить мужик.

— Таки не можна — каже дяк.

Взяв мужик пять тисяч рублів тай пішов до попа і каже:

— Панотче, у мене померла собака і записала вам умираючи пять тисяч та з тим, щоби ви похоронили її по християньски.

А він подумав-подумав, покрутив головою тай каже:

— Ну, се добре, тільки не треба нести її до церкви, а похоронити можна. Приготовляй ся, завтра прийду.

Мужик приготовив трумну, положив в неї собаку і чекає. А рано прийшов піп з дяком, відсьпівали що треба і собаку понесли на цминтар і закопали в гріб. І так похоронили собаку по християньски.

Тодї дяк доніс о тім архієреєви і той покликав попа до себе на суд.

— Як ти — каже — сьмів нечисту собаку похоронити?

І засадив попа в тюрму.

А мужик взяв десять тисяч і пішов до архієрея попа виручати.

— Ти за чим? — запитав архієрей.

— Так і так — розповідає мужик — померла в мене собака і записала вашому преосьвященству десять тисяч та попови пять.

Архієрей подумав-подумав та каже:

— Та я чув про се, брате, і засадив за се попа в тюрму, чому він, безбожник, не нес тиво собаку попри церкву, не відправив над нею панахиди.

Взяв архієрей десять тисяч рублів, випустив попа, настановив його благочинним (деканом), а дяка казав взяти в салдати.

Заходом сьпівацько-драматичного Товариства „Боян" в Рочестер відбуде ся **в суботу, дня 10-го мая с. р.** о годинї 7.30 вечер **в Germany Hall,** 470 Clinton Ave., Rochester, N. Y.

ТЕАТРАЛЬНЕ ПРЕДСТАВЛЕНЄ

ОЙ НЕХОДИ ГРИЦЮ ТА НА ВЕЧЕРНИЦЇ

народна драма зі сьпівами в пятьох дїях, М. П. Старицького.

Особи:

Охрим Шурай — І. Головка; Вустя, його жінка — М. Швець; Маруся, їх дочка — М. Кисїль; Грицько Шандура, молодий чумак — Т. Онуфрик; Дарина, його сестра — Н. Макогон; Хома, старий парубок горбатий — С. Лотоцький; Потап, парубок — Н. Кисїль; Галина Шевньова, богацька дївка — М. Кучмій; Дмитро, підпарубочий — П Туранськпй; Степаніда, хазяйка на вечерницях — З. Шкапій; Баба, ворожка — Н. Н. Парубки і дївчата.

Управ. хору і режисер **п. С. Цїміхуд.**

По представленю забава.

Цїни місць: І-рядні 75 ц., ІІ-рядні 50 ц., ІІІ-рядні 35 ц.

Весь дохід призначений на гр.-кат. церкву сьв. Йосафата в Рочестер, Н. Й.

Всїх Вп. Родимцїв так місцевих як і околичних сердечно запрашаєсь ся до ласкавої участи. За Комітет

Яким Пригода.

Головний Уряд „Р. Н. Союза“.

Духовний Отець:
о. Дмитро Хомяк, Simpson, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Білик, Chicago, Ill.

Місто-предсідатель:
Василь Сувак, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin Sts., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Стефан Милянович, Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Глова, Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак, Perth Amboy, N. J.
Володимир Каськів, Jersey City, N. J.
Петро Мотало, Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович, Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак, McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи“:
Осип Стеткевич, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Завідатель „Свободи“:
Андрій Савка, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза“ находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

Просьвітна Комісія.

Др. В. Сіменович, 1956 Armitage Ave., Chicago, Ill. — предсідатель.
А. Горбаль, 135 Main Str., Derby, Conn. — касієр.
Е. Струтинська, 714 Bickerdike Str., Chicago, Ill. — секр.
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Д. Андрейко, New Britain, Conn.
Др. І. Копистянський, Shamokin, Pa.
Ю. Павчак, Brooklyn, N. Y.

ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

☦

Михаїл Бандура, член від. 1. Вступив до Р. Н. Союза 1. червня 1895 р. Походив з села Сеч Керестур, стол. Земплін, Угорщина. Зістав забитий в майнах дня 10. цьвітня 1913 р.

Петро Свала, член від. 3. Вступив до Р. Н. Союза 28. лютого 1911 р. Походив з Олифант, Па. Помер на запалене 16. марця 1913 р.

Андрій Фиркань, член від. 16. Вступив до Р. Н. Союза 3. жовтня 1897 р. Походив з села Волиця, стол. Гуменне, Угорщина. Помер на сухоти дня 11. цьвітня 1913 р.

Тимотей Фединець, член від. 32. Вступив до Р. Н. Союза 12. січня 1907 р. Походив з села Кикинеш, стол. Марамарош, Угорщина. Помер на сухоти дня 3. цьвітня 1913 р.

Іван Ґула, член від. 33. Вступив до Р. Н. Союза 5. вересня 1900 р. Походив з села Тосовці, пов. Ліско, Галичина. Помер на запалене дня 20. марця 1913 р.

Василь Мисан, член від. 78. Вступив до Р. Н. Союза 30. грудня 1911 р. Походив з села Угнів, пов. Рава Руська, Галичина. Помер на сухоти дня 15. марта 1913.

Семен Свіршко, член від. 81. Вступив до Р. Н. Союза 30. грудня 1909 р. Походив з села Вишнївчик, пов. Підгайці, Галичина. Помер на сухоти дня 10. цьвітня 1913 р.

Григорій Гараус, член від. 85. Вступив до Р. Н. Союза 20. жовтня 1906 р. Походив з села Вотошів, пов. Сянок, Галичина. Помер на запалене 19. марта 1913 р.

Данько Орішок, член від. 85. Вступив до Р. Н. Союза 11. падолиста 1908 р. Походив з села Балутянка, пов. Сянок. Галичина. Помер на серцеву недугу дня 26. марця 1913 р.

Андрій Федьо, член від. 85. Вступив до Р. Н. Союза 10. липня 1904 р. Походив з села Миталовці, стол. Унґвар, Угорщина. Помер на запалене 4. цьвітня 1913 р.

Анастазія Плекан, члениця від. 91. Вступила до Р. Н. Союза 20. липня 1912 р. Походила з села Городавичі, пов. Стар. Самбір, Галичина. Померла на запалене 23. марта 1913 р.

Варвара Малець, члениця від. 125. Вступила до Р. Н. Союза 26. лютого 1910 р. Походила з міста Ярослав, пов. Ярослав, Галичина. Померла на рака 3. марта 1913 р.

Теодор Лукачевич, член від. 153. Вступив до Р. Н. Союза 28. липня 1909 р. Походив з села Вілче Гірне, пов. Турка, Галичина. Помер на сухоти 28. жовтня 1912 р.

Павло Станчак, член від. 157. Вступив до Р. Н. Союза 29. червня 1911 р. Походив з села Кростенко, пов. Кросно, Галичина. Помер на сухоти дня 22. марта 1913 р.

Антін Мирас, член від. 292. Вступив до Р. Н. Союза 23. падолиста 1906 р. Походив з села Засув, пов. Пільзно, Галичина. Помер на запалене 3. марта 1913 р.

В. І. П.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ДЖОЛІЄТ, ІЛЛ. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 264, повідомляє всіх своїх членів, що чвертьрічний мітінґ відбуде ся під костелом дня 11. мая с. р., о год. пів до другої. На тім мітінґу будуть полагоджувати ся дуже важні справи, тож кождий член мусить бути присутний. — Іван Грушовський, секр.

ОЛД ФОРДЖ, ПА. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 327, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 11. мая с. р. о год. 1-шій пополудни відбуде ся в церковній гали квартальний мітінґ, на котрім має ся кождий член появити, бо котрий не явить ся, заплатить кари 50 ц., а урядник $1.00. — М. Рибак, предс.; О. Любянецький, секр.

ВЕСТЧЕСТЕР, Н. Й. Укр. Тов. „Зоря“, від. 210, повідомляє всїх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 10. мая с. р. в домі п. Гната Раманова о 8. год. вечер. На тім мітінґу має вибрати ся новий уряд. Нових членів буде принимати ся до Тов. без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. Довгуючі члени мають вирівнати свої довги, бо в противнім разі будуть виключені з Товариства. Неявивший ся член заплатить 50 ц. кари, а урядник $1.00. — А. Струк, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. сьв. Димитрія, від. 301, повідомляє своїх членів що мітінґ відбуде ся в суботу, 3-го мая вечер о 7-ій годині а то тому, що в неділю маємо баль. На тім мітінґу кождий член має явити ся, бо маємо богато справ до полагодженя. Єсли котрий член не буде, заплатить кару 50 цнт. а урядник $1.00. — Роман Кондратюк, предс.; К. Січевський, секр.

ПОШУКУВАНЯ.

Г. Чарнецький і Сп. пошукує **АЛЬБІНА ВАЛУ**. Хтоби знав про його адресу, зволить віднестись на понизшу адресу. За сю прислугу дасть ся відповідну нагороду. G. Czarnecky & Co., 30 E. 7th St., New York, N. Y.

ПОШУКУЄСЬ молодого чоловіка до офісової праці в аґенції корабельних ширкарт. Середне знане вистарчаюче. Заняте стале з добрим виглядом на будуче. Голоситись на адресу: Jacob Goldberger, 432 State St., Perth Amboy, N. J.

Пошукую свого краяна, **ЙОСИФА СТИЦКА**, родом з села Просїка, повіт Сянок. Перебуває десь коло Перт Амбою, Н. Дж. Хто би о нїм знав або він сам, прошу зголосити ся на понизшу адресу: C. B., Box 254, E. Youngstown, O.

Пошукую свого брата, **ВАСИЛЯ ШЕВЧУКА**, родом з Підгорець, повіт Золочів, в дуже важній справі. Перед двома роками перебував в Голийок, Масс. Хто би знав його адресу, зволить ласкаво написати до мене, а за се дістане два доляри нагороди. Адресувати: John Podborecki 1327 Franklin St., Easton, Pa.

Пошукую вас, вуйку **ГНАТЕ БАРАН**, родом з Залозець. Хотівбим з вами побачити ся і до вас на сьв. Воскресеніє в гостину прибути. Як о мені довідаєтесь, то прошу написати. Ваш добре знаний зять Іван Малїшевський. Адреса: John Podborecki, 1327 Franklin St. Easton Pa.

Пошукую свого батька **ІВАНА ҐУЛУ**. Тому 7 років перебував в Кросфор, Па. Хтоби о нїм знав або він сам, прошу написати на адресу: Матїй Ґула, 33 Arczebob St., Watervliet, N. Y.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

НА ПРОДАЖ ҐРОСЕРНЯ І БУЧЕРНЯ посеред Русинів, Поляків і др. Бизнес старий і вироблений і найбільший в околици. Одинока нагода для Русина до набутя гарного бизнесу. Властитель приневолений продати сей бизнес задля лихого здоровля. По близші інформації писати на адресу: G. & B., c/o Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

ІСПИТОВАНИЙ ДЯКО-УЧИТЕЛЬ, управитель хору, режісер представлень і добрий ремісник, глядає посади дяківства. Котра парохія хотїлаб такого дяко-учителя, нехай ласкаво пише до редакції „Свободи“.

ПЛАТИМО ВІД $8.00 ДО $20.00 ТИЖНЕВОЇ ПЛАТНІ!

Потребуємо ще кількох людий в ріжних місцевостях, котріб стали нашими аґентами і продавали всїлякі золоті, срібні і ніклеві годинки і ланцушки межи робітниками на місячні сплати по $1.00 і $2.00. Потрібно також кількох людий на подорожних аґентів. Практика тут злишна. Лиш чесні і тверезі люди повинні зголошуватись по сї аґенції: Подайте своє теперішне заняте. Адреса: North American Sales Co., Box *954*. Dept. *182*, New York, N. Y.

ПОЗІР! Потрібно аґентів і менаджерів в кождій місцевости, як також до бюра. Заняте постійне, добрий дохід. Кілька годин денно принесе Вам значний заробок. Продаємо фарми і лоти, положені при великих фабриках, де потрібно много робітників, в поблизу Ню Йорку. Пишіть або голосіть ся на адресу: 132 Nassau Str., Room 309, New York, N. Y.

ПОТРІБНО 200 РОБІТНИКІВ до роботи при цементі так на дворі як і у фабриці. Страйку нема. Платня $1.50 до $2.20 денно. Робота стала через цілий час року. Добра спосібність до осягненя ліпшої платні. Голоситись: New York & New England Cement & Lime Co., Hudson, N. Y.

Потрібно робітника до бучерні самотного, руского або словенського, який розумів би роботу при мясі. Платня після угоди. — Адреса: Joe Popivchak, Box 34, Iselin, Pa. Indiana Co.

ПІТСБУРҐ, ПА.

Ґросерня і Бучерня на продаж. Гарне положене коло руської церкви. Торгує ся $3.000 місячно. Першеньство має Русин. Голоситись до: Ф. Волчко, 725 Carson St., S. S. Pittsburgh, Pa.

Глядаю мешканя і борду при українській родині на долині міста. Хто би знав, нехай голосить ся до: Theo. Smith, 269 W. 11th St., New York, N. Y.

КОНКУРС.

Пошукуємо для нашої парохії **дяко-учителя**, котрий міг би рівночасно учити дітий в трьох парохіяльний школах. Вимагаємо від кандидата на сю посаду точного знаня нотного сьпіву, цілковитої тверезости і бездоганного житя. Услівя тільки листовно. Сьвідоцтва із заниманих дотепер посад конче вимагані. Зголошеня просимо висилати сейчас на адресу: Rev Vladimir Derzyruka, 430 North Seventh St., Scranton, Pa.

БУДОВА ІКОНОСТАСУ І МАЛЬОВАНЄ ЦЕРКВИ.

Отсим подає ся до відома П. Т. Малярів і Різьбарів, що уряд церкви сьв. Кирила і Методія в Олифант, Па., має намір будувати іконостас і малювати церков. Робота має бути перворядної якости, артистична. Рефлектуючі нехай предложить пляни і подадуть ціну. Речинець до 29. мая н. с. 1913. Всякі інформації уділяє комітет церковний під адресою: Box 375, Olyphant, Pa.

ПРЕДСТАВЛЕНЯ, КОНЦЕРТИ, БАЛЇ І Т. П. ЗАБАВИ.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ! БАЛЬ! БАЛЬ! Руське Тов. Тисьмениця, від. 144. Р. Н. Союза, приглашує Братям і Сестрам Українцям, що Баль відбуде ся в суботу 3-го мая. Надїємось, що наші Русини-Українці прибудуть до нас разом забавити ся, бо якраз в той день устроюють москвофіли близько нашої галї свій баль, нам на перешкоду. Але ми надїємо ся, що наші чесні Русини-Українці навіть в той бік не поглянуть, а прибудуть до своїх і покажуть, що вони таки правдиві Русини-Українці. Тож прийдіть, Сестро і Ти Брате, разом з нами погуляти, пісні свої засьпівати, най москвофіл тоє знає, що Українець своїх спомагає! Прийдіть, а не пожалуєте! За добру забаву ручить — Балевий Комітет.

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

Бр. сьв. Димитрія, від. 301 Р. Н. С. відбуде ся в неділю, дня 4-го мая 1913 р. в гали Антона Баца під ч. 1401—03 Супеіріор кор. Нобл стс. Початок о год. 7-ій вечеромПочаток о год. 1-ій пополудни. Дохід призначений на будову церкви. На сей баль запрашаємо Хвальні Братства і Товариства, іменно Тов. Січ, Бр сьв. Николая, Стефана і Сестрицтва: сьв. Ольги, Сестр. Усп. Пр. Богородиці і всіх Русинів і Русинок, мешкаючих в місци і околиці. Сердечно запрошуємо на наш баль і на вимарш. Маємо надію, що повисші Тов., Бр. і Сестр. приймуть ласкаво наше запрошенє. За добру забаву ручить комітет: — Демко Поплавський, Марко Зіньчук, Іван Мальона.

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ справляє Братство сьв. Івана Хрестителя в Дітройт, Міч., в гали парохіяльній, що відбуде ся в суботу дня 10. мая с. р. Вступ для женщин 15 цнт., для мужчин 25 цнт. Початок о год. 7.30 вечер. Всїх місцевих і околичних Родимців сердечно запрашає — Комітет.

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ устроює Сестрицтво Непор. Зачатя Пресьв. Діви Марії, від. 252 Р. Н. С. в Нортгемптон, Па., котрий відбуде ся дня 3-го мая 1913 р. в гали п. Ст. Цапа в Нюпорт. На сей наш перший Баль запрашаємо до ласкавої участи в забаві всїх Русинів і Славян так з Нортгемптон як і з околиці. Прийдіть усї громадно, а не пожалуєте, бо за добру забаву ручить Комітет: Агафія Федько, предс.; Юлія Олекса, кас.; Марія Вальо, секр.

ОСТОРОГА.

Сею дорогою остерігаю всїх Русинів, замешкалих в Кенонсбурґ, Па., перед людиною іменем Николай Лазорищак, який вкрав у мене $100.00 і ночию втік. Він походить з Ліского повіту. — **Андрей Марущак**, пошкодований, Смок Рон, Па.